Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitu.
Birourile de anunciuri.
Brașovu, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţul insertiunilorŭ: o seria garmondu pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicarĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ)

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unu anu 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administratiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtu și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 46.—Anulŭ LII. Brașovŭ, Dumineca 26 Februarie (10 Martie) 1889.

Brașovŭ, 25 Februarie v.

Amŭ ḑisŭ în numĕrulŭ nostru dela 22 Ianuarie, că isvorulŭ asuprirei nóstre și a vrajbei dintre noi și conlocuitorii noștri ungurĭ este nedreptatea ce se face limbei nóstre românescĭ, și că din încălcarea dreptului nostru de limbă se nascŭ tóte celelalte încălcărĭ.

Amŭ mai ḑisŭ că dreptulŭ de limbă este temeiulŭ tuturorŭ drepturilorŭ unui poporŭ, este temeiulŭ libertăţii lui.

Cumcă așa este și nu altfelu ni-o dovedescŭ chiar contrarii noștri naţionalĭ, carĭ acum de unŭ șirŭ de sĕptĕmânĭ strigă necontenitŭ în gura mare prin dietă și afară de dietă prin adunările lorŭ, că libertatea naţiei ungurescĭ este ameninţată, pentru că în legea militară se prescrie ca esamenele de oficerŭ sĕ se facă în limba nemţéscă și nu în limba ungurĕscă.

Ei vĕdŭ într'acésta o ameninţare a libertăţii și a drepturilorŭ lorŭ naţionale cu tóte că și până acuma limba oficială a armatei comune a fostŭ cea nemţéscă și cu tóte că în armata teritorială a honveḑilorŭ este de multŭ introdusă limba maghiară ca limbă de serviciu.

Dér, ḑice oposiţia ungurĕscă, nu mai merge ca tinerimea nóstră inteligentă sĕ fiă silită a învĕţa nemţesce pentru ca sĕ pótă dobêndi gradulŭ de oficerŭ în armată; acésta ameninţă cultura și libertatea naţiei nóstre.

Ungurii se gândescŭ așadér la viitorŭ și pentru a șĭ-'lŭ asigura pe acesta vorŭ sĕ-'șĭ asigure dreptulŭ de limbă și în armată.

Apoi décă naţia ungurĕscă se gândesce așa de multŭ la viitorulŭ ei, noi Românii sĕ nu ne gândimŭ de locŭ la viitorulŭ nostru?

Ore naţia românéscă sĕ fiă numai o adunătură de sclavĭ, carĭ n'au avutŭ nicĭ unŭ trecutŭ și prin urmare nu potŭ sĕ aibă nicĭ viitorŭ?

Românii, carĭ în veacurile trecute au apĕratŭ cu braţulŭ lorŭ tare și cu peptulŭ lorŭ de aramă pămentulŭ acesta strămoșescŭ în potriva tuturorŭ nĕvălitorilorŭ barbarĭ; Românii carĭ în tóte resboiele pentru apĕrarea monarchiei au fostŭ între cei mai vitejĭ; Românii carĭ au adusŭ servicii atâtŭ de însemnate ţĕrii și tronului; Românii, carĭ suntŭ cei mai numĕroșĭ după Ungurĭ în Ardélŭ Bănatŭ și Ţera ungurĕscă avêndŭ maioritatea absolută în douĕḑecĭ de comitate: aceștĭ Românĭ sĕ n'aibă nicĭ unŭ dreptŭ la unŭ viitorŭ vrednicŭ de unŭ poporŭ vitezŭ, credinciosŭ și atâtŭ de numĕrosŭ cum suntŭ ei?

Șoviniștii ungurĭ susţinŭ, că noi cu tóte astea n'avemŭ viitorŭ în ţĕrile aceste, susţinŭ morţișŭ, că viitorulŭ nostru ameninţă viitorulŭ lorŭ și de aceea ne spunŭ, că décă l'amŭ și pute avé, nu ne iértă ei sĕ'lŭ avemŭ.

Și fiind-că —cum amŭ ḑisŭ— temeiulŭ libertăţii și alŭ viitorului unui poporŭ este dreptulŭ lui de limbă, contrarii noștrĭ dela putere ne atacă mereu și mai întâiu de tóte acestŭ dreptŭ, ne prigonescŭ limba și cultura românéscă pe tóte terenele și ne impunŭ limba și cultura maghiară. In patima lorŭ órbă ei mergŭ așa de departe încâtŭ nu mai respectéză nicĭ chiar legile aduse de dieta ungurĕscă, nicĭ libertatea individuală a cetăţénului, de care se bucură locuitorii ungurĭ în mĕsura cea mai mare.

Acum de curendŭ s'a întêmplatŭ unŭ casŭ, care ne deslușesce cum cugetă guvernulŭ ungurescŭ despre limba și cultura nóstră, adecă despre viitorulŭ naţiei românescĭ.

Tinerii noștri românĭ dela universitatea din Clușiu, după ce în urma uneltirilorŭ șoviniste li s'a desfiinţatŭ societatea de lectură în 1884, au voitŭ acum sĕ-șĭ înfiinţeze o nouă societate. Ei au trimisŭ statutele lorŭ ministrului spre aprobare și după ce i-au totŭ purtatŭ multă vreme cu vorba, ba că punctulŭ cela din statute mai trebue modificatŭ, ba că și celălaltŭ, acum în urmă primiră încunosciinţarea, că ministrulŭ de instrucţiune în unire cu celŭ de interne au hotărîtŭ, ca sĕ nu le mai dea voiă de a'șĭ înfiinţa o societate de lectură română, căcĭ se află în Clușiu destule societăţĭ ungurescĭ, sĕ între studenţii românĭ în aceste ca membri.

Și pe ce'șĭ întemeiază miniștrii ungurescĭ acéstă mĕsură despotică? Nicĭ pe legĭ, nicĭ pe praxa urmată până acuma nu șĭ-o potŭ întemeia, căcĭ chiar după legile vitrege ungurescĭ noi avemŭ dreptulŭ a ne desvolta în limba nóstră maternă. Se întemeiază dér numai pe volniciă, pe poruncă. Nu vrea guvernulŭ ungurescŭ sĕ esiste și o societate română de studenţĭ în Clușiu și de aceea nu se sfiesce a lovi și în libertatea individuală a tinerilorŭ noștri universitarĭ, în puterea căreia ei au dreptulŭ de a se întruni, cum se întrunescŭ și colegii lorŭ ungurĭ.

Rea, de totŭ rea părere au dér cei dela putere despre dreptulŭ nostru de limbă, despre viitorulŭ naţiei nóstre și décă ar fi sĕ lăsămŭ tóte după pofta lorŭ amŭ peri cu ḑile.

Dér viitorulŭ unei naţii nu este o jucăriă, care sĕ mérgă din mână în mână până ce se strică, ci acestŭ viitorŭ atérnă dela voinţa și dela puterea de viaţă a poporului tocmai așa cum atérnă viitorulŭ individului dela voinţa și tăria lui. Străbunii noștri romanĭ ḑiceau, că fiăcare îșĭ făuresce noroculŭ sĕu și de acéstă ḑicală trebue sĕ ne aducemŭ mereu aminte în lupta cu contrarii limbei și ai naţionalităţii nóstre.

Ei potŭ sĕ ne ḑică câtŭ vorŭ vrea, că noi aicĭ ca Românĭ n'avemŭ viitorŭ și că décă vremŭ dreptŭ de limbă sĕ mergemŭ în România, căcĭ noi le vomŭ rĕspunde hotărîtŭ: Apoi tocmai aicĭ pe pămentulŭ nostru strămoșescŭ vremŭ sĕ trăimŭ și noi în libertate, ca Românĭ ce amŭ fostŭ, suntemŭ și vomŭ rĕmâne, tocmai aicĭ vremŭ sĕ ne bucurămŭ de dreptulŭ limbei nóstre cum se bucură și conlocuitorii noștri ungurĭ de dreptulŭ limbei lorŭ!

Când e vorba de totŭ ce avemŭ mai scumpŭ ca poporŭ românescŭ, de dulcea nóstră limbă românéscă nu mai putemŭ șovăi nicĭ o clipită, nu putemŭ întra în nicĭ o tocmélă. Ce arŭ fi de noi și de naţia nóstră décă amŭ lăsa sĕ ne amăgéscă contrarii noștrĭ, carĭ ne cântă mereu la urechiă, că aicĭ numai ca Ungurĭ mai putemŭ avé viitorŭ?

Acestorŭ sirene șoviniștice trebue sĕ le rĕspundemŭ cum se cuvine, că tocmai ei suntŭ cei carĭ nu au viitorŭ, décă voiescŭ sĕ șĭ'lŭ întemeieze pe ruinele drepturilorŭ poporelorŭ nemaghiare, décă numai cu forţa și cu uneltirĭ viclene voiescŭ sĕ șĭ'lŭ câștige.

Dér contrarii noștri lucréză cum lucréză pentru viitorulŭ lorŭ. Ce facemŭ însĕ noi pentru asigurarea viitorului nostru? Orĭ credemŭ că se vorŭ interesa alţii de elŭ, décă noi nu vomŭ fi harnicĭ a ni'lŭ croi?

Décă recunóscemŭ, că isvorulŭ asuprirei nóstre de faţă suntŭ încălcările dreptului nostru de limbă, trebue sĕ recunóscemŭ și datoria ce-o avemŭ de a apĕra înainte de tóte, pretutindenĭ și în tóte împrejurările, dreptulŭ limbei române ca celŭ mai de căpeteniă dreptŭ, dela care atérnă tótă libertatea și totŭ viitorulŭ naţiei nóstre.

De aceea le ḑicemŭ fraţilorŭ noștri: Fiţĭ tarĭ la sufletŭ și nu credeţĭ acelora, carĭ vĕ ḑicŭ că n'aveţĭ viitorŭ și voiescŭ sĕ vĕ facă sĕ părăsiţĭ sfânta luptă pentru dreptulŭ limbei române; fiţĭ tarĭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Gruia lui Novacŭ.

(Baladă din Selagiu.)

Colo'n dealulŭ de Feleacu
Da sta Gruia supĕratŭ,
Cu clopulŭ[1] pe ochĭ lăsatŭ.
Da Novacŭ din graiu grăia:
— „Ce stai Gruie supĕratŭ,
„Cu clopulŭ pe ochĭ lăsatŭ,
„Da vremea ţĭ-e de'nsuratŭ,
„Orĭ ţĭ-e dorŭ de Ţiligradŭ?[2])
Da Gruia din graiu grăia:
— „Nu mĭ-e vremea de'nsuratŭ,
„Că și fetele mĕ batŭ,
„Ci mĭ-e dorŭ de Ţiligrad!“
Da Novac din graiu grăia:
— Lasă-te de vitejiă
Prinde-te de-agonisiă:
Da Gruia din graiu grăia:

[1]) Clopu=pălăriă.
[2]) Intrebându pe Nicolae Mocan, care mĭ-a comunicatŭ balada, că ce orașŭ înţelege prin „Ţiligradŭ?“, mĭ-a rĕspunsŭ, că acela în care ședea împeratulŭ Turcilorŭ.

— „Da la plugŭ cu cine-oiu merge?
Er Novacŭ îi rĕspundea:
— „Cu Rusanda, sora-ta,
„Că scie boii mâna!“
— Da biciulŭ din ce l'oiu face?“
—„Din a soru-ti cosiţă
„Impletită 'n șepte viţe
„De când a fostŭ copiliţă!„
Da elŭ că la plugŭ mergea
Ș'apoi dete a brăzda
Da Turcii și-aci-lŭ căta
Atuncĭ Gruia-așa grăia:
„—Tu Rusandă, sora mea!
„Opresce boii sĕ stea,
„Că vinŭ Turcii păgânii
„Și pe noi ne vorŭ găsi!“
Dér atuncĭ Turcii veneau,
„Cătră Gruia-așa grăiau:
— „N'ai vĕḑutŭ pe-aicĭ pe Gruia?“
Iară Gruia le dicea:
—„Tocmai acum pe-aicĭ trecea!“
„Ḑice-atuncĭ unulŭ din ei,
„Dintre cei mai bĕtrânei:
„—Staţĭ, Turcilorŭ, nu grăbiţĭ,
„Că cu Gruia băsădiţĭ!“[3])

[3]) A băsădi = a vorbi.

Da atuncĭ Turcii grăiau:
— „Dalele puiu de Novacŭ!
„Cum vreĭ, mórtea sĕ ţĭ-o facŭ,
„Orĭ cu pușca împușca-te'omŭ
„Orĭ cu sabia tăia-te'omŭ?,
„Orĭ cu suliţa 'npungete-'omŭ?
— „D'apoi faceţĭ, cum veţĭ vrea,
„Că pe mână vi-i lumea,
„Da staţĭ și mĕ așteptaţĭ,
„Sĕ bagŭ mâna 'n buzunarŭ,
„Sĕ scotŭ pană, călămarŭ,
„Sĕ'ĭ scriu maichii o hârtiă
„Ca sĕ scie-a mea perire!“
Bagă mâna 'n buzunarŭ,
Da nu scóse călămarŭ,
Ci o sabiă-ascuţită
Și la vêrfŭ ca otrăvită,
Și-a tăiatŭ cum a putută,
Turcii grămad'au căḑutŭ.
Lăsă unulŭ nevĕtĕmatŭ
Se ducă vestea la 'mpĕratŭ,
Sĕ scie ce s'a'ntêmplatŭ.
Da Gruia așa grăia:
— „Tu Rusandă sora mea,
„Trage boii afar' din breazdă,
„C'am aratŭ și am sĕmĕnatŭ
„Și s'a coptŭ și-am seceratŭ!“
„Și acasă că mergea,
Tată-sĕu ilŭ întreba:
— „Da arat'ai Gruia-alŭ meu?“
— „Am aratŭ și-am sĕmĕnatŭ
„Și s'a coptŭ și-am seceratŭ.“
„Dalele tată-alŭ meu
„La Ţiligradŭ mĕ ducŭ eu.“
Da Novacŭ îi grăia:
— „Tu acolo de te'i duce
„Ie-te sémă[4]) Gruiă bine,
„Că Ţiligradu-i încuiatŭ
„Și de Turcĭ încunjuratŭ,
„Tu acolo de te'i duce
„In mijlocu orașului,
„In cornulŭ piaţului,
„La birtu 'mpĕratului,
„Nu bea vinulŭ cu dejea,
„Ci 'lŭ bea vinulŭ cu felea,
„Cum ilŭ bea tótă lumea,
„Că te-a prinde beţia
„Și Turcii totŭ te-orŭ tăia,
„Și-apoi grijĭ, că vinu-i bunŭ,
„Crâșmăriţa-i de românŭ,

[4]) A lua sémă = a îngriji.

și nu șovăiți, căcĭ pe celŭ ce nu se va părăsi pe sine însușĭ, nicĭ Dumnedeu nu 'lŭ va părăsi!

Revista politică.

Din năuntru. De când cu demonstrația din sĕptĕmâna trecută, nu s'au mai întêmplatŭ altele. La demonstrația din urmă, precum spunŭ foile unguresci, studenții colectaseră optŭ florinĭ, cu carĭ au cumpăratŭ tobe și trîmbițe de copii, fluere, scârțăitóre și alte instrumente de felulŭ acesta. Astfelŭ pregătițĭ, studenții au făcutŭ unŭ tărăboiu asurditorŭ înaintea locuințelorŭ deputațilorŭ Münnich, Busbach și Matlekovits, carĭ au susținutŭ legea militară. Când sĕ mérgă demonstranții la ministrulŭ Csaky, ca sĕ-lŭ „onoreze" și pe elŭ cu o astfelŭ de musică, o cétă de polițiștĭ îi luă pe studențĭ la gónă și fugiră „voinicoșii" de credeai că prafŭ se facŭ. Étă cum scrie „Pester Lloyd" despre fuga studențilorŭ ungurĭ: „Tinerii ómenĭ parŭ a avé picióre sănĕtóse, căcĭ poliția numai pe patru inșĭ i-a prinsŭ, carĭ vorŭ fi pedepsițĭ după lege." De altă parte, tinerimea unguréscă din Aiudŭ i-a adresatŭ și ea lui Kossuth o telegramă, în care-i dice „Bĕtrânule sfinte" și rógă pe Dnmnedeu sĕ-i binecuvinte „sfântulŭ lui capŭ". Étă unŭ sfântŭ ungurescŭ, care la 1848 își afla plăcere în a vĕrsa sânge românescŭ!

Dieta ungurescă urméză și acum cu desbaterea legii militare și e tocmai la §§ 24 și 25, cei carĭ dispunŭ, ca voluntarii pe unŭ anŭ sĕ servéscă și alŭ doilea anŭ, decă nu depunŭ la sfârșitulŭ celui dintéiu esamenulŭ de oficerŭ, și ca esamenulŭ acesta sĕ-lŭ facă în limba germană. Desbaterile suntŭ înfocate larmă și strigăte destule, învinuirĭ și de o parte și de alta. Ministrului-președinte Tisza i-s'a strigatŭ de unŭ deputatŭ din oposiția, că tată-sĕu (alŭ lui Tisza) a ruinatŭ unŭ comitatŭ, er elŭ (Tisza) vrea sĕ ruineze țera întrégă. Desbaterile vorŭ mai dura încă multŭ timpŭ, póte că și în Aprilie, deórece Marța trecută mai erau notațĭ sĕ vorbéscă șese-decĭ de deputațĭ.

Adunărĭ pretinse poporale s'au mai ținutŭ pe icĭ-colea în țera ungurescă și au protestatŭ în contra legii militare. Comuna orășenéscă Pojunŭ, sub pressiunea teroriștilorŭ ungurĭ, a hotărîtŭ, se remonstreze și ea către dietă în contra § 14 din legea militară. In generalŭ însĕ se observă o slăbire a mișcării în contra legii; s'a săturatŭ, cum se vede, și poporulŭ ungurescŭ de atâta ațițare. Cu tóte astea, primirea §§ 24 și 25 din lege, ceea ce de sigurŭ se va întêmpla, deși cu unele micĭ modificărĭ, va mai pricinui demonstrațiunĭ prin Budapesta, și póte și prin alte locurĭ unde suntŭ studențĭ unguresci. Dér tóte vorŭ fi zadarnice, căcĭ rĕmâne sigurŭ unŭ lucru: studenții ungurĭ vorŭ trebui sĕ învețe nemțesce, altfelŭ le va merge rĕu în armată ca voluntarĭ, avĕndŭ a servi doi anĭ în locŭ de unulŭ. Limba ungurescă nu mai e prin urmare de folosŭ, decâtŭ numai pentru cei carĭ se facŭ slușbașĭ unguresci.

Totŭ ca o demonstrațiă în contra armatei și a celorŭ din Viena se potŭ privì pregătirile ce le facŭ studenții ungurĭ pentru a serba de astă-dată mai sgomotosŭ diua de 15 Martie n. în amintirea revoluției din 1848. Rectorulŭ universității din Budapesta le-au și spusŭ studenților, că numai așa îi lasă sĕ serbeze în localitățile universității și ale societății de lectură, decă nu vorŭ face demonstrațiă politică. decă nu se vorŭ duce înaintea nicĭ unui clubŭ politicŭ, decă nu va conlucra nicĭ unŭ deputatŭ dietalŭ. Numai în acestŭ casŭ le dă și stégulŭ universitarŭ. Asemenea se va serba acéstă di și în Aradŭ, unde va fi învitatŭ unŭ profesorŭ universitarŭ sĕ țină vorbirea festivă. Vorŭ fi decĭ la 15 Martie nou érășĭ adunări și convoiurĭ pe strade. Marile pregătirĭ ce le facŭ cu multŭ sgomotŭ tinerii ungurĭ pentru serbarea aniversării dilei de 15 Martie 1848, ne face sĕ punemŭ întrebarea de ce pe Românii noștri autoritățile unguresci îi tîrescŭ cu gendarmii în temnițe, decŭ facŭ și ei pentru diua lorŭ de 3/15 Maiu, ce facŭ Ungurii pentru diua lorŭ de 15 Martie?

Din afară. După o domniă de 21 de anĭ, Regele Milanŭ alŭ Serbiei a abdicatŭ la tronŭ. Acesta e cea mai însemnată întêmplare a dilii. Posițiunea Regelui Milanŭ a începutŭ a se sgudui din timpulŭ nenorocitului rĕsboiu alŭ Serbiei cu Bulgaria, în care Sêrbii au fostŭ bătuțĭ. Apoi pretinia prea mare a Regelui cu Ungurii și cu cei din Viena, și înstrăinarea lui de Rușia se pare, că au produsŭ nemulțumire între Sêrbĭ, carĭ s'au rĕcitŭ totŭ mai multŭ de Regele lorŭ. Divorțulŭ (despărțirea) lui de Regina Natalia, pe care a oprit'o și de a mai intra în Serbia, a slăbitŭ în cele din urmă cu totulŭ legătura între capulŭ statului și între poporŭ, care ținea fórte multŭ la Regina. In timpulŭ din urmă s'a vestitŭ de mai multe-orĭ, că s'au descoperitŭ comploturĭ, urzite în contra Regelui chiar de partida dela putere, de radicalĭ. Intru câtŭ aceste veștĭ erau adevĕrate, nu putemŭ sci, dér ele arată, că în timpulŭ din urmă posiția Regelui era de nesuferitŭ și că se putea întêmpla sĕ fiă detronatŭ. Acésta stare de lucrurĭ l'a făcutŭ sĕ părăsĕscă tronulŭ, pe care a statŭ ca Rege șépte anĭ, și sĕ lase a'i urma ca Rege fiulŭ sĕu Alexandru, care fiindŭ minorenŭ va sta sub conducerea regențiloru Risticĭ, generalŭ Proticĭ și generalŭ Belimarkovicĭ. Regele Milanŭ a depusŭ jurămêntŭ ca supusŭ alŭ fiului sĕu, alŭ Regelui Alexandru.

Acéstă schimbare pe tronulŭ Sêrbiei, fiindŭ considerată ca o isbêndă a politicei rusescĭ, nu va rĕmâné fără urmărĭ asupra Bulgariei, unde abdicarea Regelui Milan a făcutŭ o impresiune neplăcută asupra partidei dela putere. Zankoviștii din contră se bucură și speră, că influința Rusiei în peninsula balcanică va cresce érășĭ.

Se vorbesce, că guvernulŭ din Viena va revoca pe trimisulŭ austriacŭ din Belgradŭ, de Hengelmüller, fiind-că n'ar fi sciutŭ sĕ întêmpine intrigile rusescĭ. Oposiția rusofilă din Bulgaria, spre a sădi neînțelegerĭ între Austro-Ungaria și Rusia, rĕspândesce sgomotulŭ, că trupele austriace înainteză spre Novi-Bazar.

In totŭ casulŭ, întêmplările din Serbia potŭ avé urmărĭ seriose, decă și politica din afară a Serbiei va lua o schimbare în favórea Rusiei.

Limba românéscă.

Sub acestŭ titlu „Unŭ munteanŭ românŭ din Bucovina" publică o corespondență în „Revista Politică" din Suceava, în care dice între altele:

Góna ce s'a pornitŭ asupra limbei române e în adevĕrŭ strașnică, și noi Românii bucovinenĭ (ca și cei ardelenĭ) avemŭ sfânta datoriă de a ne folosi de tóte armele legale, ca sĕ ne apĕrămŭ *uniculŭ tesaurŭ, ce ni-a mai rĕmașŭ în nefericita nóstră patriă* (adecă *limba românescă*). De altfelŭ noi trebue sĕ scimŭ, că prigonirea asta nu e unica în felulŭ sĕu. Limba Românilorŭ bucovinenĭ a fostŭ batjocorită într'unŭ modŭ și mai crâncenŭ pe timpulu, când Bucovina a fostŭ alipită de Galiția. Suntŭ încă unii bĕtrânĭ, carĭ povestescŭ, că pe timpulŭ directorului Theil dela școla capitală normală din Suceava, școlarilorŭ moldovenĭ le era fórte aspru opritŭ de a vorbi între dênșii moldovenesce (adecă românesce). Și decă totușĭ se 'ntêmpla că vr'unŭ școlarŭ moldovanŭ (adecă românŭ) vorbia în limba sa, atuncĭ i-se atêrna de gâtŭ unŭ măgarŭ tăiatŭ din cartonŭ, pe care trebuia sĕ-lŭ pórte în decursulŭ întregei sĕptĕmânĭ până Sâmbătă. In diua acesta se chiemau apoi școlarii din tóte clasele la unŭ locŭ, și toțĭ aveau privilegiulŭ de a stupi (a scuipa) asupra „pĕcătoșilorŭ" moldovenĭ cu măgarii la gâtŭ. Étă! *Limba românéscă*, despre care scria renumitulŭ etnografŭ și geografŭ W. Hoffmann încă între anii 1832—1839, că *„e atâtŭ de armoniósă și bogată, încât cu deosebire s'ar potrivi pentru poporulŭ celŭ mai luminatŭ de pe pămêntŭ*, étă acea biată limbă stupită (scuipată) de „Culturträgerii" polonĭ și 'n ce locŭ? chiar în reședința de odinióră a eroului moldovanŭ Stefanŭ celŭ Mare!

Timpurile acelea triste au trecutŭ. Astădĭ legile fundamentale de statŭ despre dreptulŭ de a se folosi fie-care poporŭ austriacŭ în tóte afacerile sale de limba sa propriă ne scutescŭ de stupirile trecute, dér nu și de apucăturile ascunse și rĕutăciόse. Decĭ precum amŭ disŭ, datoria nóstră sfântă este a ne apĕra, a lumina poporulŭ românŭ și alŭ duce în astă privință până la atâta, încâtŭ elŭ singurŭ sĕ se pótă apĕra contra curselorŭ ce i-se întindŭ. Invĕțătorii, și mai cu sémă preoții românĭ suntŭ cu deosebire chiemațĭ de a se pune în serviciulŭ acestei cause sfinte. Dér póte ni s'ar obiecta, pe ce basă sĕ întreprindă preoții acestŭ lucru? Pe basa existenții lorŭ proprie, căcĭ perdêndŭ odată poporulŭ, suntŭ perduțĭ și ei. Desnaționalisarea satelorŭ românescĭ din Bucovina este după unŭ profesorŭ dela universitatea din Cernăuțĭ fără precedentŭ în istoria lumii, ea s'a făcutŭ adecă atâtŭ de repede, încât n'au părechiă la nicĭ unŭ poporŭ de pe pămêntu. Avemŭ esemple că comune întregĭ s'au rutenisatŭ în decursulŭ unei viețĭ de omŭ. Lucrulŭ acesta se esplică ușorŭ. Românulŭ posede unŭ deosebitŭ talentŭ pentru de a'șĭ însuși limbĭ străine, și ne aducemŭ bine aminte de descrierea României făcută de unŭ Neamțŭ care dice că 'n cutare hotelŭ din România a aflatŭ băețĭ românĭ, carĭ de câțĭ anĭ erau, atâtea limbĭ vorbiau. Decă mai adaogemŭ acuma pe lângă acestŭ talentŭ de limbĭ proverbiala ospitalitate și bunătate de inimă a Românului, atuncĭ sĕ ne mai mirămŭ că la noi se întêmplă minunĭ de desnaționalisare ca nicăirĭ aiurea?.. Onóre celorŭ ce facŭ și facŭ anume fapte naționale, căcĭ astădĭ idea națională preocupă întrega omenime, ea stă de-asupra tuturorŭ ideilorŭ, ea are sĕ reguleze încă pe unŭ timpŭ óre-care starea lucrurilorŭ pe pămêntŭ.

Și ca sĕ revenimŭ la mijlócele, ce ar fi de întrebuințatŭ spre luminarea poporului nostru în privința limbei sale, noi credemŭ, că preoții noștri trebue sĕ se apuce seriosŭ de lucru. Ca laicŭ am avutŭ ocasiune a ceti și noi sf. scriptură, și scimŭ că limbile suntŭ o minune dumnedeéscă întêmplată la turnulŭ Babilonului. Scimŭ mai departe, că limbile de focŭ pogorîte asupra Apostolilorŭ li-au datŭ acestora darulŭ de a lăți evangelia la tóte popórele. Scimŭ că într'o carte religiósă-morală, care-am învĕțat'o în gimnasiu, se află și acestea: *„Creștinulŭ e datorŭ a iubi națiunea sa ca pe familia sa, ca pe sine însuși, pentru că este unŭ mădularŭ alŭ corpului naționalŭ. Creștinulŭ e datorŭ a conlucra la desvoltarea și înflorirea națiunii sale, că din fructele cele spirituale și materiale, ce se vorŭ înmulți pe pomulŭ națiunii, se va îndulci și elŭ, ca*

„Pivnița e rĕcorósă,
„Crâșmărița e frumósă"!
Elŭ dac' acolo mergea,
Da din graiu așa-i grăia:
— „Crâșmăriță, draga mea,
„Adă-mĭ o bute de vinŭ,
„Că-țĭ dau unŭ galbenŭ deplinŭ"!
Crâșmărița îi da vinŭ
Și totŭ mereu îi da sĕ bea,
Déră banĭ nu vrea sĕ-i dea,
Că nu bea vinu, cum se bea,
Cu cupa și cu felea,
Cum îlŭ bea totă lumea,
Ci turna 'n elŭ cu dejea
Și hățĭa[5]) dejea de tórtă
Și-o rĕsturna totă-odată.
Nu mânca nicĭ cum se mâncă
Ci tăia pita peste lată
Șĭ-o 'mbuca totă odată,
Doispredece funțĭ de carne
Erau puținŭ la mâncare.
Da Gruia din graiu grăia:
— „Crâșmăriță draga mea
„Fată ești, nevastă eștĭ"?
Crâșmărița îi grăia:

[5]) A hăți — a prinde, a apuca. a înhăța.

— „Nicĭ isŭ fată, nicĭ nevastă,
Ci-sŭ o flóre de pe mare,
„Mulțĭ voinicĭ bagŭ în prinsóre".
Da Gruia din graiu grăia:
— „Flóre, Flóre de pe mare!
„Iubi-m'așŭ cu tine, Flóre,
„Nu m'așŭ teme de prinsóre"!
Da crâșmărița ce gândia:
Cisme roșii încălța,
Pole albe sufulca,
Și la 'mpĕratŭ alerga.
Impĕratu câtŭ o vedea,
O Dómne bine-i părea
Și către ea așa grăia:
— „Crâșmăriță, draga mea,
„Adusu-mĭ-ai banĭ de datŭ,
„Orĭ vinulŭ ți-s'a ciuntatŭ"[6]) ?
— „O 'nălțate împĕrate!
„Nicĭ ți-am adusŭ banĭ de datŭ,
„Nicĭ vinulŭ mi-s'a ciuntatŭ,
„Că la crâșmă, la birtulŭ tĕu,
„Nu sciu ce-a datŭ Dumnedeu,
Că de-aser' din scăpătatŭ[7])

[6]) S'a ciuntatŭ = s'a gătatŭ. s'a sfêrșitŭ, a trecutŭ

[7]) Scăpătatŭ = apusŭ, din scăpătatŭ = după apusŭ.

„Greu unŭ salău[8]) mĭ-a picatŭ
„Că nou buțĭĕ am deșertatŭ,
„Nicĭ unŭ grițarŭ[9]) nu mi-a datŭ,
„Și încă totŭ mai cerea
„Și cerea totŭ, ca sĕ bea,
„Da banĭ nu voia se-mĭ dea.
Da 'mpĕratu-așa grăia:
— „Crâșmăriță, draga mea!
„Spune-mĭ tu făptura sa".
— „O 'nălțate împĕrate!
„Ca nu-i mare la făptură
„Da-i făcutŭ spre bĕutura,
„Nu bea vinulŭ cum se bea
„Cu cupa și cu felea,
„Cum îlŭ bea totă lumea,
„Ci-lŭ bea vinulŭ cu dejea,
„Și hățĭa dejea de tórtă,
„Și-lŭ restórnă totŭ odată;
„Apoi de trei palmĭ în frunte,
„Megis[10]) nu vorbesce multe.
„Da fața obrazului
„Ca și spuma laptelui,
„Și se uită p sub gene

[8]) Salău = óspe.

[9]) Grițaru = cruceriu, banŭ.

[10]) Magis = totușĭ.

„Că și Măria ta te-ai teme,
„Are mustățĭ ca de racŭ
„Și le 'nódă după capŭ,
„Face blondiurĭ[11]) ca pumnulŭ,
„Că ți-e gróză de dênsulŭ,
„D'apoi încă ochii lui
„Ca și două mure cópte,
„Care-sŭ cópte la rĕcóre,
„De nu le ajunge sore".
Impĕratu-așa grăia:
— „Crâșmărița draga mea!
„Da du-te tu către casă,
„Și îi mai deșartă șese,
„Da nu cere nicĭ o graiță,[12])
„Dă'i vinŭ câtŭ a putea bea,
„Da de banĭ nu te'ngrijea,
„Da nicĭ de vinŭ nu cerca,
„Că de-a trece, țĭ'oiu mai da.
„Dă'i din vinŭ de nouĕ anĭ,
„C'a bea și s'a îmbĕta
„Și s'a duce în mă-sa[13]).

[11]) Nodulŭ ce-lŭ facea legândŭ mustețele, înodându-le după capŭ.

[12]) graiță=cruceriu, banŭ.

[13]) In locŭ de „țera sa" mi-a disŭ: „Și s'aduce în mă-să".

unŭ fiu alŭ ei. Creştinulŭ e datorŭ a cruța şi a păstra datinele şi deprinderile părintescĭ ale națiunii sale, carĭ şi de creştinătate nu s'au stricatŭ, ci s'au consfințitŭ. Creştinulŭ e datorŭ a iubi, a cultiva şi a se folosi de limba națiunii sale în folosulŭ culturei şi a desvoltărei proprie. Creştinulŭ e datorŭ a lua parte la sórtea națiunei sale şi a sprijini institutele sale spre binele ei.“ Am cetitŭ érăşĭ în „Fóia Societății pentru cultura şi literatura română în Bucovina“, anulŭ 1865 pag. 241, *porunca sfântului apostolŭ Paulŭ pentru întrebuințarea limbei naționale în biserică, în scólă, în afacerile administrative şi judecătorescĭ şi în tóte trebuințele vieții,*“ şi după tóte acestea suntemŭ adâncŭ convinşĭ, că grea rĕspundere are sĕ dea preotulŭ acela, care nicĭ față cu simptomaticele curente actuale contra limbei române nu'şĭ va ridica glasulŭ sĕu, ca sĕ spuie poporului pericululŭ, ce-lŭ amenință, şi *sĕ-lŭ facă sĕ-şi iubéscă limba sa ca familia sa, ca pe sine însuşĭ.* La lucru decĭ preoților românĭ!

SCIRILE ḌILEI.

Emigrare din Ungaria. Emigrarea din Ungaria de susŭ la America nu se contenesce, ḑice „Pester Lloyd“. Gendarmeria a primitŭ ordinŭ sĕ împedece la stațiunile mai marĭ ale căii ferate Caşovia-Oderberg pe emigranțĭ d'a pleca şi sĕ-i predea oficielorŭ solgăbirĕescĭ. Cu tóte astea, mulțĭ isbutescŭ sĕ trécă granița. Pricina emigrării este sĕrăcia şi miseria cea mare. Mulțĭ suntŭ arestațĭ, mai alesŭ femei, care spunŭ că voiescŭ sĕ mérgă la bărbații lorŭ în America, unde aceştia câştigă destulŭ ca sĕ trăéscă. Femeile au copii, cele mai multe încă la sînŭ. Te cuprinde mila vĕḑêndŭ mulțime de copii de 6 până la 10 anĭ că stau gata sĕ emigreze. Părinții lorŭ emigrațĭ în America li-au trimesŭ banĭ şi bilete de drumŭ ca sĕ mérgă şi ei acolo. Sĕrmanii copii plângŭ amarŭ şi se rógă sĕ-i lase sĕ'şĭ continue călĕtoria, dér autoritățile ii oprescŭ, le iau banii şi biletele de drumŭ şi arestații suntŭ trimişĭ sub escortă în localitățile unde locuescŭ. Mulțĭ emigranțĭ caută sĕ scape de ochii gendarmeriei, călĕtorindŭ pe josŭ până la graniță, trecêndŭ prin ținutulŭ Măgura şi prin comitatulŭ Arva în Polonia şi de aci în Silesia. Cei mai mulțĭ emigranțĭ suntŭ din Zips, Saros, Zemplin şi Borşodŭ. — Mai bine ar căuta stăpânirea sĕ facă bieților ómenĭ cu putință a trăi aicĭ, uşurându-le miseria. Cu gendarmĭ şi cu prigonirĭ nu se împedecă emigrarea.

***

Totŭ tricolorulŭ românŭ-ardeleanŭ de-supra. Unŭ comitetŭ alesŭ de studenții din Budapesta a primitŭ ofertulŭ unei firme din Budapesta ca sĕ le furniseze calpacurĭ (pălării unguresci), ce au sĕ servéscă ca semnŭ distinctivŭ pentru studențĭ. Pe calpaculŭ studenților universitarĭ e unŭ şinorŭ în colorile singuraticelorŭ facultățĭ (roşu-galbenŭ-vĕnĕtŭ şi cafeniu), pe alŭ technicilorŭ roşu-albŭ. Pe căptuşéla cea roşiă de mătase stau cuvintele: „Libertate, Egalitate, Frățietate.“ Calpacurile de postavŭ sunt de tóte ḑilele, cele de catifea négră pentru sĕrbătorĭ. — Étă tricolorulŭ românescŭ-ardelenescŭ purtatŭ de Ungurĭ! Asta-i o bună lecțiă pentru Românĭ păcătoşĭ, carĭ nu şĭ-ar purta tricolorulŭ lorŭ, roşu-galbenŭ-vĕnĕtŭ.

***

Concertulŭ D. Popovicĭ, datŭ pentru scopŭ filantropicŭ, a adusŭ unŭ venitŭ curatŭ de 100 fl 10 cr. Aceştĭ banĭ s'au adausŭ la fondulŭ pentru scolarii bolnavĭ dela scólele medii gr. or. române de aicea.

***

Pentru posesorii de rentă de hârtiă. Ministeriulŭ ungurescŭ de finanțe a publicatŭ următórea încunosciințare: De repețite orĭ s'a observatŭ, că unii posesorĭ de rentă ungurésca de hârtiă 5%, nebăgêndŭ din destulŭ sémă asupra părții din dĕrĕptŭ a hârtiei, care e provĕḑută cu ape şi formézá o parte constitutivă esențială a acestorŭ obligațiunĭ, o taiă şi cerŭ apoi sĕ li-se preschimbe obligațiunile, devenite astfelŭ nepracticabile în circulațiune, cu altele bune. Deórece cu părțile din dĕrĕptŭ ale obligațiunilorŭ din vorbă se póte face abusŭ în paguba erariului, se declară prin acésta, că obligațiunile rentei unguresci de hârtiă 5%, care n'au partea din dĕrĕtŭ, nu se potŭ preschimba cu altele noué şi că cererile referitóre la acésta se vorŭ respinge de ministeriu. Posesorii de obligațiunĭ se facŭ decĭ atențĭ, în interesulŭ lorŭ propriu, ca pentru a nu face obligațiunile nepracticabile în circulațiune, sĕ păstreze nevătĕmată partea lorŭ dindĕrĕtŭ, respective a nu o despărți de partea dinainte.

***

Concertŭ de plugarĭ. In Belințiu corulŭ plugarilorŭ românĭ nou constituitŭ a datŭ în 19 Februarie v. unŭ concertŭ în sala ospĕtăriei celei marĭ cu următorulŭ programŭ: I. Czegka: „Gemut'am“, corŭ bărbătescŭ. G. Dima: „Susŭ opinca“, corŭ bărbătescŭ. G. Ventura: „Hora Sinaii“, corŭ mixtŭ. V. Păcățianu: „Amorulŭ Romăncei“, poesiă declamată de juna Elena Cosariu. I. Vidu: „Şedĕtórea“, solo esecutată de coristele june. „Rothraut“, corŭ bărbătescŭ. „Jidovulŭ Codru Hezzeg“, predatŭ în unŭ actŭ de coristulŭ Dim. Hațegŭ. „Dobrogeana“, corŭ mixtŭ. G. Porumbescu: „Marşulŭ Cântăreților“, corŭ bărbătescŭ. Tóte piesele s'au esecutatŭ sub conducerea bravului diriginte de corŭ: Ioanŭ Stoicănescu din Silha. După esecutarea pieselorŭ a urmatŭ danțarea. Venitulŭ este destinatŭ pe séma fondului corului vocalŭ. Ofertele benevole se primescŭ cu mulțămită şi se vorŭ cuita pe cale ḑiaristică.

***

Societatea pentru cult. şi lit. rom. in Bucovina. Adĭ Sâmbătă în 25 Februariu (8 Martie) a. c. ține Domnulŭ profesorŭ Ionŭ I. Bumbacŭ prelegerea sa despre „Frumosŭ şi frumsețe şi despre gradele şi puterea lorŭ fermecătóre.“ Prelegerea se ține în Cernăuțĭ în localitățile „Societății pentru cultura şi lit. română în Bucovina,“ strada Transilvaniei Nr. 7.

***

Condamnatŭ. Joi s'a pertractatŭ înaintea curții cu jurațĭ din Cluşiu procesulŭ de pressă intentatŭ de Bartha Miklos, redactorulŭ lui „Ellenzek“, contra lui Korbuly Jozsef, redactorulŭ lui „Erdelyi Hirado“ pentru calumniă şi vătĕmare de onóre. Korbuly Jozsef a fostŭ condamnatŭ la 6 lunĭ închisóre de statŭ, 50 fl. pedépsă în banĭ şi plata cheltuelilorŭ de judecată. Condamnatulŭ a însinuatŭ recursŭ de nulitate.

***

Oprire de cărțĭ. Fiindcă au apĕrutŭ o mulțime de scrierĭ despre mórtea prințului Rudolfŭ, autoritatea polițienéscă de pressă din Viena a încunosciințatŭ asociațiunea librarilorŭ de acolo, că oprirea de cărțĭ în Austria se va esecuta de aci înainte mai strictŭ şi orĭ ce abatere va fi urmărită cu totă asprimea legii.

***

Furtŭ. Din Țéra Oltului ni-se scrie cu datulŭ 26 Faurŭ 1889. „Erĭ nóptea, nisce făcĕtorĭ de rele spărgêndŭ uşa prăvăliei lui George Poparadŭ din V. Recea, județulŭ Făgăraşului, pe când acesta dimpreună cu soția lui nu se aflau acasă, au intratŭ înăuntru şi au furatŭ mai multă marfă. Hoții suntŭ descoperițĭ. Aşteptămŭ ca sĕ fiă dațĭ pe mâna justiției. Resultatulŭ ilŭ voiu face cunoscutŭ“.

Armata română.

Repartiția contingentului armatei române pe 1889.

După tabloulŭ de repartiția contingentului 1889 pe corpurĭ şi județe, publicate de ministeriulŭ de rĕsboiu, numĕrulŭ tinerilorŭ din tóte județele României pentru armata permanentă este de 14,000, éră acela alŭ tinerilorŭ admişĭ şi înscrişĭ pe tabelele de recrutare este de 26,479.

Contingentulŭ celorŭ 14,000 de tinerĭ pentru armata permanentă se împarte astfelŭ:

Infanteria	3,909
Cavaleria	847
Artileria	2.013
Flotila Galațĭ	400
Dorobanțĭ cu reserva cadrelor	4,884
Călăraşĭ cu reserva cadrelorŭ	978
Batalióne mixte	625
Batalióne de căi ferate	154
Batalióne de pontonierĭ	190
Totalŭ	14,000

Adăugêndŭ acum la aceste 14,000 de tinerĭ şi numĕrulŭ dorobanțilorŭ şi alŭ călăraşilorŭ cu schimbulŭ, şi anume:

Dorobanțĭ	10,093
Călăraşĭ	2,386
Totalŭ	12,479

Avemŭ numĕrulŭ de 26,479 alŭ tuturorŭ tinerilorŭ admişĭ şi înscrişĭ pe tabelele de recrutare pentru contingentulŭ 1889.

Étă acum cum este împărțitŭ pe corpurile de armată şi pe județe contingentulŭ 1889:

Corpulŭ I de armată. (Divisiile 1 şi 2): Județele: Mehedințĭ, Gorjŭ, Doljŭ, Vâlcea, Romanațĭ, Oltŭ.

Numĕrulŭ tinerilorŭ ce dau aceste județe pentru armata permanentă 3,950

Numĕrulŭ tinerilorŭ admişĭ şi înscrişĭ pe tabelele de recrutare 7,385

de unde resultă, că dorobanții şi călăraşii cu schimbulŭ suntŭ în numĕrŭ de 3,435.

Corpulŭ II de armată. (Divis. 3 şi 4): Județele: Argeşŭ, Muşcelŭ, Dâmbovița, Teleorman, Vlaşca, Ilfov, capitala regatului.

Numĕrulŭ tinerilorŭ ce dau aceste județe pentru armata permanentă 3,634

Numĕrulŭ tinerilorŭ admişĭ şi înscrişĭ pe tabelele de recrutare 6,792

Prin urmare. dorobanțĭ şi călăraşĭ cu schimbulŭ 3,158.

Corpulŭ III de armată. (Divis. 5 şi 6): Județele: Prahova, Buzĕu, Ialomița, R.-Săratŭ, Brăila, Putna, Tecuciu, Covurluiu.

Numĕrulŭ tinerilorŭ ce dau aceste județe pentru armata permanentă 3,005

Numĕrulŭ tinerilorŭ admişĭ şi înscrişĭ pe tabelele de recrutare 5,949

Prin urmare dorobanțĭ şi călăraşĭ cu schimbulŭ 2,944.

Corpulŭ IV de armată. (Divis. 7 şi 8): Județele: Tutova, Fălciu, Vasluiu, Iaşĭ, Romanŭ, Neamțu, Bacău, Botoşanĭ, Dorohoiu, Suceava, oraşulŭ Iaşĭ.

Numĕrulŭ tinerilorŭ ce dau aceste județe pentru armata permanentă 3,411

Numĕrulŭ tinerilorŭ admişĭ şi înscrişĭ pe tabele de recrutare 6,353

Decĭ, numĕrulŭ dorobanțilorŭ şi alŭ călăraşilorŭ cu schimbulŭ este de 2,942.

„Da rogu-te cu Dumneḑeu,
„Sĕ nu'i spui, unde şedŭ eu,
„Că ala de s'a'mbĕta,
„Totŭ pe mine m'a'ntrebatŭ“
Crâşmărița-acasă mergea
Şi'i da vinŭ, câtŭ putea bea,
Da nu bea Gruia, cum se bea,
Cu cupa şi cu felea,
Cum ilŭ bea tótă lumea,
Ci elŭ ilŭ bea cu dejea,
Şi hățla dejea de toartă
Şi 'lŭ rĕsturna totŭdată.
Prinde Gruia-a se'mbĕta
Iară Turcii a'lŭ lega
Totŭ cu ață de mătasă
Ca şi piciorulŭ de grósă
De trecea până la ósă,
Şi pe Gruia că'lŭ punea
Totŭ în fere
Până'n şele,
Totŭ în lanțŭ
Până'n grumazĭ.
Da elŭ numai se clătia,
Tóte ferele pocnia,
Pe Gruia decă'lŭ prindea,
Da la'mpĕratŭ ilŭ ducea.
Impĕratulŭ că'lŭ vedea,
O Dómne bine'i părea:
— „Dalele pui de Novacŭ
„De când tu te-ai apucatŭ,
„De trei orĭ țera-ai prădatŭ,
„De nimica n'ai lăsatŭ;
„Spune Gruiă adevĕratŭ
„Câțĭ voinicĭ tu ai tăiatŭ?“
— „O'nălțate împĕrate!
„N'am călămarŭ, carte albă
„La tine sĕ sciu da sémă!“
Da'mpĕratulŭ er grăia:
— „Spune Gruiă-adevĕratŭ,
„Câțĭ voinicĭ tu ai tăiatŭ?“
— „O Dómne, Măria ta,
„Plăcutu-mi-a a'i tăia,
„Şi'n Dunăre-a'i arunca.
„Care era mai căruntŭ,
„Cum mergea'n Dunăre-afundŭ,
„Da care fù num'aşa,
„Cum ilŭ mâna Dunărea!“
Da'mpĕratulŭ ii grăia:
„Da mĕi Gruiă fĕtulŭ meu!“
„Io pe tin'te'oiu însura
„Da Vinerĭ diminéța,
„Şi ție'țĭ va fi nevastă
„Ir'muța goronului,
„Din fața pămêntului,
„Şi vulturii nănaşii
„Şi corbii pețitorii
„Şi ciórele nunele“.
Da Gruia din grai grăia:
— „Feritu-m'a Dumneḑeu,
„Că n'am făcutŭ nicĭ unŭ rĕu.
Da pe Gruia că'lŭ ducea,
La castronulŭ mării,
La roşteiulŭ temniții
Şi pe Gruia că'lŭ punea
Câtŭ unŭ grosŭ[14]) cu fața'n josŭ
Gruia unŭ corbŭ auḑia
Totŭ răcnindŭ şi croncănindŭ;
Da Gruia din grai grăia:
— „Dalele mĕi pui de corbŭ!
„Io mĕ mirŭ ce croncănescĭ
„Orĭ sângele meu ilŭ păndescĭ!
Da corbulŭ din grai grăia:
— „Ferescă-mĕ Dumneḑeu
„Sĕ nu bĕu sângele tĕu,
„Că pe mine m'a mânatŭ,
„Gruiă, tată-teu Novacŭ,
„Ca sĕ vĕdŭ de rĕndulŭ tĕu
„Şi m'a mânatŭ mamă-ta,
„Ca sĕ'țĭ vĕdŭ viéța ta“.
— „Dalele mĕi puiu de crobŭ,
„Adă'mĭ călămarŭ şi pană
Şi-o lécă[15]) de carte albă,
„La tata sĕ sciu da sémă!“
Corbu 'n aripe bătea
„Şi 'ntr'unŭ boldutŭ[16]) se băga,
Călămarŭ, carte-apuca
Şi la Gruia le ducea,
Sĕ scrie o cărticică,
Lui Novacŭ sĕ o trimită.
Corbulŭ în aripĭ bătea
Şi la Novacŭ o ducea,
Colo 'n délulŭ de Feleacŭ,
La curțile lui Novacŭ,
Când corbu-acolo sosia,
Da Novacŭ atuncĭ prândia.
Da corbulŭ din grai grăia:
— „Lasă prândulŭ la foculŭ
„Şi cuțitulŭ la draculŭ,
„Că pe Gruia l'orŭ însura

[14]) Ca unŭ lemnŭ.

[15]) o leacă = puținŭ: se mai folosesce: unŭ picŭ, unŭ stropŭ, o țiră.
[16]) prăvăliă.

La regimentele de dorobanțī se vorŭ forma câte două companii permanente în stațiunile de întregire; recruții vorŭ trebui sĕ servéscă presentŭ în aceste companii unŭ anŭ. Trupele de călărașĭ se vorŭ spori cu optŭ escadróne permanente. Divisia din Dobrogea se va forma din armata teritorială a acelei provincii, constândŭ din 2 regimente de dorobanțī, 2 bataliόne permanente de vênătorĭ și 2 escadróne permanente de călărașĭ.

Corespondența „Gaz. Trans.“

Clușiu, 2 Martie st. n.

Petrecere română în Clușiu. Unica mea patimă de care nu me potŭ desbăra este danțulŭ; îmĭ place a danța, a conversa în dulcea mea limbă și a'mĭ petrece în societate română. Acéstă patimă mĕ făcŭ la începutulŭ carnevalului sĕ mĕ îndoescŭ în cavalerismulŭ tineretului românŭ din Clușiu, vĕdêndŭ că jumĕtate din carnevalŭ a trecutŭ și densulŭ totŭ nu se cugetă la dorința secsului frumosŭ; la întocmirea unei petrecerĭ.

Chiar meditam asupra ilusiunilor dulcĭ, ce mi-le făcusemŭ, când împărțitorulŭ de scrisorĭ mĕ surprinse cu o învitare la o petrecere în pripă întocmită de junimea universitară din Clușiu. Surprinderea fù fórte plăcută cu atâtŭ mai tare, că abia de vre-o câteva dile primii scirea, că în acestŭ carnevalŭ nu se va ține concertulu românŭ obicĭnuitŭ; căcĭ credŭ a'i fi cunoscutŭ publicului cumcă încă înainte de a se forma societatea „Iulia“ până în anulŭ acesta în totŭ carnevalulŭ s'a datŭ în Clușiu concertulŭ obicĭnuitŭ alŭ tinerimei române universitare în folosulŭ unei scóle române de fetițe ce are sĕ se deschidă în Clușiu. Precum sunt informată, chiar și în anulŭ acesta s'au făcutŭ încercărĭ pentru întocmirea acestui concertŭ, séu a unui balŭ românŭ; dér parte greutățile dilnice, parte alte împrejurărĭ au contribuitŭ la amânarea balului pe unŭ timpŭ mai bine venitŭ, căcĭ „multe suntŭ nĕcasurile drepțilorŭ“. Însĕ ca Românii se nu rĕmână înderĕtulŭ altorŭ concetățenĭ, tinerimea română universitară, încuragiată de vrednicii și zeloșii sĕi conducĕtorĭ, șĭ-a ținutŭ de datorință morală ca pe câtŭ timpŭ mai esistă sufletulŭ românescŭ sĕ dea semnŭ de viéță pe tóte tĕrĕmurile și prin urmare și pe tĕrĕmulŭ socialŭ. Decĭ întrunindu-se într'o ședință a aflatŭ de bine a improvisa o mică petrecere cu danțŭ, cu caracterŭ privatŭ și cu scopŭ filantropicŭ.

Petrecerea s'a ținutŭ în sala „Lumea nouĕ“ (ujvilág) în 2 Martie st. n. Deórece și eu avui fericirea a'mĭ petrece în mijloculŭ unei societățĭ curatŭ române, fie'mĭ permisŭ a da unŭ scurtŭ raportŭ despre decursulŭ petrecerei: A participatŭ, cu puțină escepțiune, tótă inteligența română din Clușiu, ba și din jurŭ. Semnŭ viu pentru interesarea comună de totŭ ce e frumosŭ și socialŭ. Jocurile se începură cu „*Ardeleana*“ după care urmă apoi: Valsŭ, Quadrill, „*Romana*“ (fórte frumosŭ întocmită), Mazurca etc. până la miedulŭ nopții, când apoi pe lângă duióśele nóstre doine se ținură și toaste de d-nii: Iuliu Coroianŭ și Dr. Gregoriu Silași; ér din partea junimei d-lŭ N. Bogdanŭ, stud. phil., ținù unŭ toastŭ frumosŭ și bine alcătuitŭ. După pausă se continuară de nou jocurile (precum audii) până la 4 óre, cu celŭ mai mare focŭ. Nu voescŭ a enumĕra florile din cununa frumușică a damelorŭ de față căcĭ.., ci mĕ mărginescŭ a dice, că petrecerea în genere și în specialŭ a fostŭ animată și fórte plăcută. Și prea credŭ că nu exagerezŭ când viu a exprima comitetului arangiatorŭ mulțămită căldurósă. Merită laudă deplină și reuniunea femeilorŭ române din Clușiu, ce e pe cale d'a se înjgheba completŭ, care prin seratele sale literare încă dă dovadă despre zelulŭ celŭ mare pentru cultivarea limbei nóstre românescĭ. Dorindu'i succesŭ strălucitŭ la scopulŭ ei sublimŭ, o salutŭ cu iubire. Ér societății arangiatóre îĭ dicŭ: „la revedere la maialŭ!“ *C. L.*

Ibănești, 28 Februarie 1889.

Locuitorii românĭ din părțile aceste încă și adĭ vorbescŭ totŭ despre mórtea tristă și neașteptată a înălțimei sale prințului Rudolfŭ. Este și lucru firescŭ, ca noi, locuitorii din părțile Gurghiului, sĕ simțimŭ mai multŭ ca alțĭ supușĭ ai înaltei case domnitóre perderea rĕposatului moștenitorŭ de tronŭ Rudolfŭ, pe care adese-orĭ amŭ avutŭ norocirea a-lŭ vede prin părțile nóstre, însoțitŭ și de alțĭ membri ai casei domnitóre, ba astătómnă ilŭ vĕdurămŭ prin părțile nóstre însoțitŭ de prințulŭ de Wales, moștenitorulŭ de tronŭ alŭ Angliei etc.

Alteța Sa a lăsatŭ poporului nostru multe amintirĭ plăcutel. De când începuse a veni la vênătóre prin părțile nóstre, începuse a vorbi și câte-o vorbă în limba românéscă. Așa pe gonacĭ, carĭ toțĭ era Românĭ și alŭ cărorŭ numerŭ în altă di de cătĕ 50 până la 80 de inșĭ, de multe-orĭ îi întreba Alteța Sa în limba românéscă: „Este ursŭ séu porcŭ?“ și le dicea: „Avețĭ grijă bine, sĕ putemŭ împușca!“ etc.

L'a iubitŭ poporulŭ nostru pe Alteța Sa Rudolfŭ, pentru-că și Alteța Sa se arăta că iubesce pe poporulŭ nostru. Așa elŭ în mai multe rĕndurĭ a poftitŭ sĕ vĕdă jocurĭ românescĭ, cu care ocasiune Alteța Sa arăta multă simpatiă mai cu sémă față cu portulŭ țĕranilorŭ noștri, care portŭ până acum a rĕmasŭ necorcitŭ. Țĕranii noștri umblă totŭ în acelŭ portŭ românescŭ, pe care l'au purtatŭ și strămoșii lorŭ. Ciórecii suntŭ strîmțĭ și crețĭ, din lână albă de óiă, ér femeile umblă cu cretință și pe capŭ cu unŭ feliu de năfrămĭ albe, cărora le dicŭ pe aicĭ: *chipețele*. Dela mai mulțĭ feciorĭ Alteța Sa a cumpăratŭ bâtele cele împestrițate, șerparele cele împodobite cu ținte și altele, plătindu-le bine, ér dela fete a cumpăratŭ mărgele, cătrințe, brăcine, ba și câteva cămășĭ cusute frumosŭ. Impregiurarea acésta făcea pe femeile nóstre ca din anŭ în anŭ sĕ se întrécă mai multŭ cu cusăturile cele frumóse ale hainelorŭ lorŭ.

Pe când Alteța Sa principele Rudolfŭ petrecea diua la vênatŭ, pe atuncĭ archiducesa Stefania făcea preumblărĭ prin satele vecine și câte-odată pe josŭ, însoțită numai de o damă de onóre. Pe copii îi cinstea cu banĭ și cu altele, din care causă copiii alergau cu ghiotura după ea.

In tómna trecută, când Alteța Sa a venitŭ însoțitŭ încă de vre-o alțĭ 5 prințĭ, între carĭ era și prințulŭ de Wales alŭ Angliei, la cerere, tinerimea română din vre-o 12 comune s'a adunatŭ la olaltă pentru ca sĕ le jóce românesce. Inalților óspețĭ le-a plăcutŭ multŭ jocurile tinerimei nóstre, pe care 2 fotografi i-a fotografatŭ, din fiă-care comună în grupurĭ, totŭ câte unŭ feciorŭ șĭ-o fată, ale cărora portrete, precum am înțelesŭ, astădĭ se află și în casa imperială din Londra.

In primă-véra acésta era plănuitŭ ca sĕ se facă mai multe pregătirĭ și reparațiunĭ, de órece Alteța Sa se esprimase, că pe viitorŭ va petrece véra mai multŭ timpŭ la Gurghiu. Mórtea lui însĕ a curmatŭ tóte planurile acestea.

In urma ordinațiunei Esc. Sale Metropolitului din Sibiiu, s'a făcutŭ în comuna nóstră și unŭ părăstasŭ pentru odihna sufletului lui, s'au trasŭ clopotele și s'a celebratŭ sf. liturgiă cu ecteniile morțilorŭ în fiă-care di, până la îmormêntare. **I. P.**

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Belgradŭ, 9 Martie. Proclamațiunea regenții, care accentueză susținerea amiciției în afară, ordinea în năuntru, a fostŭ primită pretutindenea cu entusiasmŭ. Cabinetulŭ hotărăsce adĭ terminulŭ pentru convocarea Scupcinei celei marĭ. Milanŭ se va stabili, probabilŭ, în Grațŭ.

EDUCAȚIUNE.

Ceva despre crescerea copiilorŭ și despre însușirile învĕțătorului bunŭ.

I

Totŭ ce e viu în natură numai prin desvoltare corĕspundĕtóre ființei sale póte ajunge ținta, pentru care e menitŭ. Desvoltarei trebue sĕ-i fiă date condițiunile în care se póte face. Lipsindu-i condițiunile desvoltărei, ființa stagnéză orĭ degenerézĕ și cu timpulŭ dispare.

Totŭ așa stă lucrulŭ și cu omulŭ, coróna tuturorŭ făpturilorŭ, decă-i lipsescŭ condițiunile desvoltărei. Desvoltarea fiecărei fiinţe trebue sĕ fie amĕsurată și corespundĕtóre naturei sale. A plantelorŭ este numai vegetativă; a animalelorŭ necuvêntătóre este nu nu mai vegetativă, ci și sensitivă; a omului nu póte fi numai vegetativă ca a plantelorŭ, nicĭ numai vegetativă sensitivă ca a și animalelorŭ, ci pe lângă aceste și sufletéscă, adecă spirituală și morală.

Omŭ întregŭ este numai acela, care trăesce o viéță socială și religiósă totdeodată. Elŭ atuncĭ dă puternicŭ peptŭ în rĕsboiulŭ cu potrivnicii sĕi, și însemnândŭ loculŭ fiecăruia, merge cu pasŭ sigurŭ pe căile lui Dumnedeu și spre lumina cuvêntului. Dér pentru ca acéstă lumină, atâtŭ de rară astădĭ, sĕ se pótă rĕspândi preste lume, trebue ca ea sĕ strălucéscă mai alesŭ în educațiune. Ea nu póte ajunge la massele poporului, decâtŭ numai indusă fiindŭ în cele dintêiu mișcărĭ sufletescĭ ale vieții și sub influința mamei. Da, căcĭ acésta este făclia cea sfântă, ce femeia sîrguitóre a lui Virgiliu o aprinde nóptea pentru lucru lângă lĕgănulŭ copilului eĭ.

Fiindŭ-că se ocupă atâtŭ cu partea corporală, câtŭ și cu rea spirituală a omului, de aceea educațiunea se imparte în: fisică séu corporală și în spirituală.

Mulțĭ stêlpĭ și multe mijlóce are societatea omenéscă, dreptŭ condițiunile cele mai de căpetenie, fără de carĭ nicĭ unŭ poporŭ nu póte înflori și nu se póte înălța la cultură. Aceste mijlóce suntŭ scólele, carĭ jócă rolulŭ celŭ mai însemnatŭ în viéța unui poporŭ, căcĭ ele ilŭ facŭ omŭ nu numai trupesce, ci și sufletesce, adevĕratŭ omŭ și fără de carĭ națiunile ar fi nisce corpurĭ fără viéță.

Scóla este templulŭ, în care cunóscemŭ manifestarea lui Dumnedeu între ómenĭ. Scóla este aceea, care face trupulŭ sănĕtosŭ și robustŭ, spiritulŭ nobilŭ, vioiu și luminatŭ, inima semțitóre și plină de iubire, ér sufletulŭ mare și generosŭ.

Educațiunea póte fi publică și privată; se nasce însĕ întrebarea: care este mai bună, cea publică séu cea privată?

Copilului în scóla (cea publică) mai multe îi stau deschise spre a se perfecționa, căcĭ vĕdêndŭ diligința altora se nasce în elŭ unŭ felŭ de rĕvnă, carea îi îmboldesce curagiulŭ spre imitarea consoțilorŭ sĕi. Și astfelŭ prin rivalisare se nisuesce a se apropia cu tótă diligința de grădina sciințelorŭ, de riulŭ celŭ stêmpĕrătorŭ alŭ muselorŭ, ca sĕ-șĭ îndulcéscă frageda lui memoria cu

---

„Vinerĭ di, dimineța!“
Da Novacu sĕ gătă
In mănăstire se băgă,
Intr'o mănăstire mare
Cu totŭ felulŭ de tipare
Și totŭ talerĭ își punea
Și la 'mpĕratu se ducea.
Impĕratulŭ că 'lŭ vedea
Da din graiu așa'i grăia:
— „Da tu cucŭ călugărescu
„Cu barba de pĕrŭ oiescŭ!
„Cum de tu ai cutezatŭ
„In Țiligradŭ de-ai intratŭ?
„Că Țiligradu-i încuiatŭ
„Și de Turcĭ încunjuratŭ!“
Da Novacŭ din graiu grăia:
— „O 'nălțate împĕrate
„Că io pânt'acea-am[17]) venitŭ,
„Că așa am auditŭ,
„C'avețĭ unŭ robŭ de peritŭ.
„Da mie de mi-lŭ vei da,
„Totŭ talerĭ pe elu țĭ-oiu da,
„Da talerĭ de cei mĕrunțĭ,
„Numai sĕ mergă mai mulțĭ!“

[17]) pentru aceea.

Da 'mpĕratu-așa dicea:
— „Tu, cucă călugărescă,
„Că ĕla nu țĭ-l'așŭ da
„Tótă lumea de mi-ai da.
„Nu'mĭ trebe talerĭ merunțĭ,
„Că și-ai mei îmĭ parŭ pre mulțĭ,
„C'ala-i Gruia lui Novacŭ
„De trei orĭ țera-a prădatŭ
„Și nimica n'a lăsatŭ!“
Da Novacŭ atuncĭ grăia:
— „Inălțate împĕrate
„Lasă-mĕ se 'lŭ spovedescŭ,
„Sĕ nu móră nespovedituŭ
„Ca și celŭ mai prăpăditŭ!“
Pe Novacŭ ilŭ lăsa,
Cincĭ sute străjĭ[18]) pe elŭ țipa,
Pe Gruia încă p atâtea.
Novacŭ la Gruia mergea,
Când da cu piciorŭ 'n pórtă,
Sbura câte-o pantă[19]) tótă,
Pune mâna pe roșteiu,
Da așa ilŭ scutura,
Tótă temnița crepa
Și din graiu așa grăia:

[18]) vigilantŭ, păditorĭ
[19]) pantă = bucată de ferŭ.

— Da tu Gruiă, fĕtulŭ meu!
„N'ascultașĭ cuvêntulŭ meu,
„Da na paloșulŭ la tine
„Și bate tu marginile,
„Că bate-oiu eu mijlócele,
„Că tu-ai picatŭ[20]) în sclăbiă[21]),
„Că eștĭ mâncatŭ de robiă!
Pe unde Gruia mergea,
Așa Turcii josŭ pica
Cum pică tómna frunda,
Când o ajunge bruma,
Da pe unde Novacŭ mergea,
Așa Turcii josŭ pica
Cum pică véra iérba,
Când o atingĭ cu cósa;
Și-apoi venindŭ cătră casă
Intru o pădure désă
Vĕdŭ o dalbă de cătană,
Ce horăia și chiuia
De de cântecele lui
Pica frunda codrului.
Da Gruia din graiu grăia:
— „Da tu dalbă[21]) de cătană

[20]) ai cădutŭ.
[21]) sclăbie=slăbiciune; sclab=slabu, debilŭ.
[21]) „Dalbŭ“ se folosesce în locŭ de „mândru“ séu „frumosŭ.“

„De unde vii, de unde eștĭ,
„Ce horescĭ și chiuiescĭ?
„Că de glasulŭ gurei tale
„Da stă apa'n locŭ pe vale?“
Cătana din graiu grăia:
— „Feri-te din calea mea,
„Că numa-o palmă țĭ-oiu da
„Da nu sciu, când te'i scula,
„Și numa-odată te-oiu lovi
Și nu sciu când te'i trezi!“
Atuncĭ Gruia în locŭ stă
In locŭ stă și așteptă
Și frumosŭ ilŭ întrebă:
„Da tu dalbă de cătană
„Spune'mĭ din ce viță eștĭ?“
— „Io'sŭ alŭ crâșmăriții,
„Alŭ Todorii din Țiligradŭ
„Din mijloculŭ orașului,
„Din cornulŭ piațului,
„Că totŭ spunea maica mea,
„Că cu Novacŭ trăia bine
„Și-atuncĭ m'a avutŭ pe mine!“*)

Cehalulŭ românŭ, Septemvre 1888.

Antoniu Bălibanŭ.

*) „Gruia lui Novacŭ“ are mai multe variante în diferitele părțĭ locuite de Românĭ; așa am cetitŭ între baladele d-lui Marienescu și în diarele românescĭ. A. B.

suculŭ faptelorŭ bune. Considerându-le acestea, trebue sĕ afirmŭ, că educaţiunea publică e mai favoritóre şi conduce mai iute şi mai uşorŭ la scopŭ. Statorindŭ însĕ principiulŭ acesta, nu voescŭ sĕ dicŭ, că educaţiunea privată nu ar fi bună; suntŭ destui, carĭ crescuţĭ acasă, au ajunsŭ ómenĭ fórte însemnaţĭ.

Educaţiunea e fórte momentuósă pentru viéţa şi viitorulŭ unui poporŭ, şi tóte popórele cele culte au preţuit'o mai pre susŭ de orĭ ce. Loculŭ unde cu deosebire se deprinde educaţiunea, ţinêndŭ sémă că majoritatea părinţilorŭ nu potŭ da o educaţiune cuvenită copiilorŭ, neavêndŭ cultura trebuinciósă, este: şcóla. In şcólă învéţă copilulŭ a'şĭ cunósce datoriile sale în tóte relaţiunile vieţii; în şcólă i-se lumineză înţelesulŭ, 'i se deşteptă mintea şi 'şĭ nobiliteză inima, c'unŭ cuvêntŭ, i-se formeză caracterulŭ.

Fiă-care omŭ este primitorŭ de educaţiune; fiăcare are dreptŭ la educaţiune, cum are dreptŭ şi la viéţă. Nimenĭ, nicĭ ca individŭ, nicĭ ca membru unui corpŭ socialŭ nu'şĭ póte îndeplini cum se cuvine datoriile sale, decă nu 'şĭ va dobêndi diverse cunoscinţe. Fără educaţiune şi fără instrucţiune, omulŭ este incapabilŭ a înţelege destinaţiunea sa şi raportulŭ, în care se află către celelalte creaturĭ.

Socrate, fiindŭ întrebatŭ, că pentru ce nu primesce vre-o deregĕtoriă de statŭ, rĕspunse: „Cea mai mare şi mai grea împărtăşire şi conlucrare la trebile statului stă în aceea, de a cultiva tinerimea şi a cresce statului ómenĭ şi conducĕtorĭ harnicĭ.“ Instruirea era pentru elŭ o chiemare Dumnedeescă şi a ţine prelegerĭ asupra educaţiunei îi era cea mai sfântă datoriă din tóte şi după părerea lui unŭ bărbatŭ cuminte nu ar trebui sĕ se ocupe cu nimicŭ altceva mai seriosŭ, ca cu educaţiunea fiului sĕu.

*

Sĕ desfăşurămŭ mai ântêiu deosebitele specii de educaţiune. Incepemŭ cu educaţiunea fisică, ca una ce ni-se impune în modŭ necesarŭ şi se ivesce îndată la începutulŭ vieţii nóstre. Scopulŭ ei este: de a face din copilŭ omŭ sănĕtosŭ şi robustŭ şi de a-lŭ apĕra totodată de totŭ ce l'ar pute slăbi orĭ sluti.

Cu privire la educaţiunea cea dintêiu a copiilorŭ suntŭ deosebite părerĭ. Unii susţinŭ, că ea începe mai de timpuriu, alţii că mai târdiu. Etă ce ne spune *Jean Paul*: „Educaţiunea copilului are sĕ înceapă cu ţipetulŭ celŭ dintêiu alŭ lui“. Suntŭ alţii, carĭ dicŭ că atuncĭ arfi pre târdiu, deórece educaţiunea se începe din momentulŭ când s'a conceputŭ copilulŭ în pântecele mamei sale. Se dice mai departe şi nu fără temeiu, că precum e mama copilului viitorŭ — celŭ puţinŭ în genere disŭ — întocmai aşa are sĕ fiă şi copilulŭ şi mai târdiu bărbatulŭ.

Născuţii suntŭ pururea icóna părinţilorŭ. Creerii, sângele şi carnea copilului e împrumutată dela părinţĭ. Decĭ fiindŭ părinţii stricaţĭ, la trupŭ orĭ la sufletŭ, orĭ la amêndouĕ deodată, după legile naturei, tóte aceste efecte trebue sĕ se transplânte în fructulŭ trupului lorŭ. Aplicarea spre anumite viţiurĭ precum: beţiă, rĕutate, capriţiu, arţagŭ, desfrânare şi supĕrare, cum se vĕdŭ la cei mai mulţĭ băeţĭ îndată în a din faşă, nu e altceva decâtŭ pornirile şi defectele moştenite dela părinţĭ.

Stândŭ lucrulŭ astfelŭ, decă iubirea părinţilorŭ, în timpulŭ în care este femea în stare binecuvêntată, e credincisă şi intimă, atuncĭ copilulŭ lorŭ va fi: vioiu, deschisŭ şi va lua uşorŭ unŭ caracterŭ bunŭ şi tare. Decă mama a vorbitŭ totŭ numai adevĕrulŭ, nu se va fi linguşitŭ faţă cu nimenĭ, va fi ocolitŭ totŭ feliulŭ de ascunsurĭ şi fineţe frapante, atuncĭ acésta se va oglinda de bună sémă şi în inima curată a copilului sĕu. Decă ea va fi purtatŭ greutăţile ei cu inlesnire, va fi avutŭ o nisuială seriósă de-aşĭ pregăti o viéţă 'plăcută şi nepătată, atuncĭ acésta se va arăta în umorulŭ bunŭ şi cugetulŭ curatŭ alŭ copilului.

Doctorulŭ *Roesch* a observatŭ în privinţa acésta, că nicĭ unŭ viţiu nu influinţéză aşa de vătĕmătorŭ asupra descendenţilorŭ, ca beţia părinţilorŭ. Copii unorŭ asemenea nenorociţĭ — dice susŭ amintitulŭ doctorŭ — suntŭ slabĭ şi rĕutăcioşĭ, când de-o apatiă absolută, când de-o simţibilitate escesivă. Nisce asemenĭ viţiurĭ părintescĭ facŭ a degenera succesivŭ familia şi comuna; demoraliséză şi facŭ sĕ dispară chiar popóre întregĭ.

Educaţiunea copilului în înţelesŭ strictŭ se începe numai în anulŭ alŭ II-lea şi din începutŭ e negativă va se dică are numai de a împedeca nascerea scăderilorŭ; şi numai întru atâtŭ se dice positivă încâtŭ ţintesce ca pe copilŭ sĕ-lŭ aducă mereu la deprinderea binelui. In acéstă privinţă omulŭ sĕ se nevoiască a face ce a disŭ unŭ Lacedemonianŭ: „Eu vrêu a deda copilulŭ meu sĕ se desfăteze de ceea ce este bunŭ şi sĕ se scârbéscă de ce e ruşinosŭ.“

Decă copilulŭ se află mai adeseorĭ totŭ sub aceleaşĭ impresiunĭ şi totŭ în aceleaşĭ ocupaţiunĭ, spiritulŭ lui nu numai se cultivă, dér tot-odată se îndreptă şi se consolidéză în principiele, manifestaţiunile, înclinaţiunile şi sĕmţĕmintele sale, carĭ tóte au o fórte mare influinţă asupra cugetării, ba chiar şi asupra întregei vieţĭ.

Niemeier dice, că a educa pe omŭ va sĕ dică a-lŭ deda sĕ lucrede după principii bune.

Licurgŭ, legislatorulŭ Lacedemonienilorŭ voindŭ a arăta concetăţenilorŭ sĕi ce putere are educaţiunea nu numai asupra ómenilorŭ ci şi asupra animalelorŭ a luatŭ doi căţăi de unŭ soiu, deodată fĕtaţĭ dela o căţea şi pe unulŭ l'a învăţatŭ a prinde iepurĭ, ér pe celălaltŭ nimicŭ alta, decâtŭ a mânca şi a zăcé. A chiematŭ odată pe toţĭ cetăţenii într'o sală mare, unde a lăsatŭ sĕ se pună unŭ blidŭ cu carne şi sĕ se slobódă unŭ epure, ér după aceea a poruncitŭ sĕ se slobódă şi cei doi cânĭ în sală. Cânele de vênatu trecêndŭ pe lângă carne, a alergatŭ după iepure, ér celalaltŭ s'a aşedatŭ la blidŭ nepăsândui măcarŭ de arŭ fi fostŭ o miiă de iepurĭ. Ce deosebire între doi cânĭ de unŭ némŭ şi deodată fĕtaţĭ? Şi acésta nu vine decâtŭ din dedare şi din deprindere.

Stândŭ lucrulŭ astfelŭ de sine se înţelege că cu privire la omŭ încă are valóre acestŭ principiu şi încă cu atâtŭ mai vêrtosŭ pentru-că tinereţea — după cum dice înţeleptulŭ *Haller* în „Albert“ alŭ sĕu — uşorŭ se lasă se încovoia încătrău o îndreptă înţelépta educaţiune.

Amŭ vĕdutŭ dér pe scurtŭ câtŭ influinţéză educaţiunea fisică asupra fiinţelorŭ vieţuitóre decĭ sĕ nu învĕţămŭ pe copii de micĭ la moliciune, la iubire de dulceţurĭ şi la lene — ci la bărbăţiă, contenire şi la iubire de ostenélă.

Omulŭ după natura lui cea spirituală şi morală, stă mai pre susŭ de tóte fiinţele din lume, căcĭ elŭ împreună în fiinţa sa şi légă amêndouĕ lumile. Despre acésta ne vorbesce şi străbunulŭ Ovidiu: „*Pronaque cum spectent animalia terram: os homini dedi, coelumque videre jussit, et errectos ad sidera tollere vultus.* (Pe când tóte animalele celelalte âmblă cu capulŭ plecatŭ spre pămêntŭ, numai omului este datŭ sĕ umble cu capulŭ inălţatŭ şi întorsŭ cu faţa spre stele sĕ privéscă cerulŭ.)

Prin urmare, precum fiinţa şi natura omului este cu multŭ mai presusŭ de celelalte fiinţe din lume, întocmai trebue sĕ fiă şi desvoltarea ori cultura lui, adecă nu numai fisică, ci şi spirituală şi morală.

Desvoltarea spirituală se cuprinde: în desvoltarea tuturorŭ puterilorŭ minţii, adecă în câştigarea sciinţelorŭ sistematice şi temeinice; ér desvoltarea morală se cuprinde în desvoltarea tuturorŭ puterilorŭ morale ale omului, ce se face prin deşteptarea şi nutrirea tuturorŭ simţĕmintelorŭ religióse, morale, naţionale, umane, intelectuale, estetice ş. c. l.

Aceste douĕ desvoltărĭ sunt strînsŭ legate una cu alta încâtŭ una fără cealaltă nu se póte inchipui; căcĭ decă s'ar despărţi una de alta şi s'ar da cuiva numai una din ele, atuncĭ aceea nu numai că nu-i-ar folosi ci încă i-ar strica fórte multŭ şi în locŭ sĕ-lŭ ajute l'ar impedeca în ajungerea scopului sĕu ultimŭ.

Decĭ *cultura intelectuală* adecă *sciinţele*: suntŭ radele sórelui idealŭ, suntŭ acea lampă magică, care ne lumineză în calea vieţei, ca sĕ cunóscemŭ adevĕrulŭ şi sĕ nu umblămŭ în întunerecŭ; *ér cultura morală* séu *sĕmţĕmintele morale* suntŭ foculŭ sórelui idealŭ, care ne topesce şi ne arde simţibilitatea inimei şi pornirea spre rĕu şi ne îndémnă la virtute.

Numai decă vomŭ avé înaintea ochilorŭ necesitatea educaţiunei pentru omŭ, modulŭ şi mijlócele, prin carĭ se póte câştiga acea educaţiune, vomŭ puté cunósce câtŭ de frumósă, dér tot odată şi câtŭ de grea este chiămarea învĕţătorului.

Puterile spirituale şi morale suntŭ ascunse şi închegate în sensualitatea trupului, precum este ascunsŭ foculŭ în cremene; şi precum foculŭ din cremene se póte scóte numai prin lovirea acesteia c'unŭ obiectŭ vêrtosŭ — cu amnarŭ de oţelŭ — întocmai aşa şi puterile spirituale şi morale din copii se potŭ nasce şi desvolta numai prin înriurinţa din afară şi prin înboldirea din lăuntru corespundĕtóre nu numai naturei acelorŭ puterĭ dér şi naturelului fiăcărui învĕţăcelŭ.

Scopulŭ educaţiunei intelectuale este de a aduce facultăţile intelectuale în stare de a puté face diverse operaţiunĭ cu siguranţă şi precisiune.

Aceea însĕ, ce ridică pe omŭ mai pe susŭ de tóte celelalte creaturĭ, este fără îndoială: *simţĕmêntulŭ morală*. In adevĕrŭ cunoscinţele omenescĭ, cele mai întinse şi mai desvoltate nu ar fi decâtŭ o perfecţiune închipuită decă spiritulŭ ar voi sĕ opereze fără controlulŭ raţiunei de unde resultă necesitatea educaţiunei morale. Virtutea este, care îlŭ face pe omŭ capabilŭ de a-şĭ împlini lesne datoriile sale ce i-le impune posiţia sa socială! Virtutea singură îlŭ face sĕ aspire la gloria adevĕrată şi solidă. Ea singură i póte inspira iubirea de patriă şi neinteresarea, preferindu adecă binele publicŭ binelui privatŭ. Fiindŭ-că însĕ viéţa omului virtuosŭ nu este altceva, decâtŭ o luptă contra inimicului interiorŭ alŭ binelui, de aceea trebue sĕ-i opunemŭ o forţă superióră: *Religiunea*.

„Sĕ admitemŭ ca basă a educaţiunei religiunea şi sĕ fimŭ sigurĭ, că numai prin religiune se póte întări morala unui poporŭ“, dice unŭ pedagogŭ renumitŭ. Basa morală şi a prosperităţii unui poporŭ este educaţiunea. Menirea ei este de a semĕna în inima copilului bunĕtatea şi iubirea, de a deştepta în consciinţa lui insufleţirea pentru totŭ ce este bunŭ, adevĕratŭ şi frumosŭ, c'unŭ cuvêntŭ, de a face din elŭ unŭ ostaşŭ alŭ progresului. Educaţiunea trebue sĕ fiă basa acelei morale, care lumineză mintea, aprinde inimele pentru fapte marĭ, moderéză pasiunile înlocuindu-le cu munca cu patriotismulŭ, cu gustulŭ studiului, alŭ artelorŭ şi industriilorŭ.

Noi putemŭ învĕţa şi uita uşorŭ multe lucrurĭ; multe din cele învĕţate în şcólă s'au ştersŭ din memoria nóstră însĕ, ceea ce nu se póte uita, ceea ce s'a întipăritŭ cu litere neşterse în inima nóstră este *cultulŭ sĕmţĕmintelorŭ* cu carĭ ne amŭ deprinsŭ din copilăriă. Decĭ ca sĕ putemŭ influinţa cu sporŭ asupra învĕţăceilorŭ, întru învĕţarea şi educarea lorŭ, trebue sĕ studiămŭ mai întêiu, prin ajutorulŭ cunoscinţelorŭ: antropologice, fisiologice, psichologice şi pedagogice, tóte elementele séu însuşirile învĕţăceilorŭ. Cunoscêndu-le acestea, trebue sĕ ne acomodămŭ înţelepţesce în propunerea sciinţelorŭ şi educarea lorŭ (învĕţăceilorŭ), căcĭ numai astfeliu le vomŭ câştiga: atragerea, iubirea şi alipirea cătrĕ noi; pentru-că numai atuncĭ se vorŭ simţi atraşĭ ca prin farmecŭ către noi şi gata de a asculta şi de a primi cu sete tóte învĕţăturile şi de a urma cu scumpĕtate tóte sfaturile cele bune ce li-le vomŭ da.

Sĕ desvoltămŭ decĭ în inima curată în sufletulŭ îngerescŭ alŭ copiilorŭ noştri, cultura ideilorŭ marĭ şi generóse, sânta consciinţă a onestităţei, salutara plăcere a muncii şi dulcea iubire a adevĕrului şi frumosului şi ele se vorŭ încarna în ei, vorŭ deveni a doua natură a lorŭ, obiceiulŭ întregei lorŭ vieţĭ.

Mijloculŭ de a regula tóte relaţiunile sociale, de a stabili pacea şi buna înţelegere între ómenĭ, de a asecura libertatea unui poporŭ şi bunăstarea societăţii este: de a lumina pe ómenĭ prin respândirea sciinţelorŭ, de a'i cresce astfelŭ ca sĕ devină activĭ, întreprindĕtorĭ, stăpânĭ pe sórtea lorŭ şi pe ei înşişĭ şi de a ajuta, prin influinţa unei bune educaţiunĭ, desvoltarea sĕmţemintelorŭ de dreptate şi iubire pentru semenii lorŭ, de simpatiă şi de milă pentru totŭ ce vieţuesce şi sufere, sĕmţeminte carĭ suntŭ isvorulŭ tuturorŭ virtuţilorŭ.

Acésta e educaţiunea cu urmările ei binefăcĕtóre.

Sentinţe.

Religiunea şi virtutea, sciinţa şi arta suntŭ cei patru factorĭ, carĭ transformeză o naţiune.

I. M. Steiner.

Cultivaţĭ spiritulŭ pentru că elŭ este chipulŭ lui Dumnedeu. Desvoltaţĭ adevĕrulŭ, pentru-că elŭ este cugetulŭ lui Dumnedeu.

Tegnér.

Inainte de tóte trebue sĕ îndreptămŭ pe omŭ în privinţa morală, pentru-că altfelŭ comite cu atâtŭ mai multe rĕutăţĭ, cu câtŭ este spiritulŭ lui mai agerŭ.

Platen.

O cultură a inteligenţii în tóte direcţiunile — nu este de combătutŭ, dér ea nu trebue sĕ fiă scopulŭ celŭ mai înaltŭ şi celŭ din urmă. In sfîrşitŭ tóte se reducŭ la hărniciă în oficiu şi la caracterŭ în viéţă şi numai la acestea.

Friedrich Wilhelm III, regele Prusiei.

Educaţiunea morală a omului este de mare însĕmnătate, pentru că cu câtŭ îi cultivămŭ mai multŭ numai spiritulŭ, fără ca sĕ scie ceva de virtute, onestitate şi lege, cu atâtŭ mai curêndŭ degeneréză elŭ într'o fiinţă dintre cele mai nedrepte şi sĕlbatice, tocmai fiindŭ că spiritulŭ lui superiorŭ îi dă în mânĭ mai multe arme de a strica altora.

Aristotele.

ECONOMIĂ.

Pămêntulŭ puhaiu şi aratulŭ.

(Urmare din Nr. 40, alŭ „Gaz. Trans.)“

Rădăcinile unorŭ plante, precum suntŭ: luţerna (visdeiulŭ), trifoiulŭ, crésta cocoşului (sparceta), rapiţa, sfeclele şi napii pentru vite ş. a. străbatŭ în subsolŭ, aci mai multŭ, aci mai puţinŭ. Din contră rădăcinile altorŭ plante, precum rădăcinile bucatelorŭ (cerealelorŭ), ale grâului, secării, ovĕsului şi ale ordului, precum şi rădăcinile cartofilorŭ (piciocilorŭ) se întindŭ şi se lăţescŭ aprópe numai în stratulŭ arabilŭ puhai şi gunoitŭ. Cu câtŭ arămŭ aşa-déră mai adêncŭ, adecă cu câtŭ este pămêntulŭ arabilŭ mai adêncŭ, cu atâtŭ mai adêncŭ străbatŭ şi rădĕcinele plantelorŭ amintite în urmă şi cu atâtŭ mai multŭ potŭ răbda seceta fără ca din pricina ei sĕ sufere vre-o pagubă.

Pămêntulŭ începe a se usca dela suprafaţă; în josŭ pămêntulŭ se uscă din ce în ce totŭ mai încetŭ şi mai anevoiă. Celŭ dintâiu centimetru dela suprafaţă se uscă mai iute şi mai uşorŭ, alŭ doilea centimetru se uscă mai încetŭ şi mai târdiu, alŭ treilea se usucă şi mai încetŭ, mai târdiu şi mai anevoiă ş. a. m. d. p. Din acestea putemŭ înţelege, că, decă rădĕcinele cele subţiri ale planteloru se află la o adâncime de 20 centimetri, plantele potŭ răbda seceta timpŭ cu multŭ mai îndelungatŭ, decâtŭ atuncĭ, când rădĕcinile lorŭ se lăţescŭ şi se întindŭ la o adêncime numai de 10 centimetri. In casulŭ celŭ dintâiu plantele află în pămêntŭ timpŭ îndelungatŭ umedéla de lipsă, pe când în casulŭ alŭ doilea plantele începŭ a se veşteji, a se usca din lipsa de umedélă.

Arătura adêncă apĕră plantele nu numai contra secetei, contra uscăciunei, ci şi contra umedelii prea mare şi stricăciose, mai cu sémă decă subsolulŭ nu lasă apa se se strecure prin elŭ. Subsolulŭ pămênturilorŭ, care nu lasă apa sĕ se strecure prin elŭ, este alcătuitŭ mai cu sémă din lutŭ sĕu este stâncosŭ. Pămêntulŭ lutosŭ în stare umedă are însuşirea aceea, că lasă încă şi mai anevoiă apa sĕ pĕtrundă în elŭ. — Une-orĭ suntemŭ siliţĭ, ca sĕ arămŭ pămênturile lutóse, pe când subsolulŭ este încă fórte umedŭ; în starea acésta elŭ se îndesă şi se bătătoresce fórte tare prin paşii viteloru şi prin plugŭ, şi fiind-că gerulŭ pĕtrunde arare-orĭ până în subsolŭ, acesta se îndesă şi se bătătoresce aşa de tare, de se face ca aria şurei. Din pricina acésta arătura puţinŭ adêncă se umple în curêndŭ cu apă şi se face ca cirulŭ şi plantele au sĕ sufere fórte multŭ.

Se înţelege de sine, că între asemenea împrejurărĭ aceeaşĭ mulţime sĕu aceeaşĭ cantitate de apă umedesce o arătură de 20 centimetri de adâncă numai pe jumĕtate atâtŭ de tare, ca pe una de 10 centimetri de adâncă; sĕu, ceea ce este totŭ una, arătura adêncă într'unŭ pămêntŭ cu subsolŭ, prin care apa nu se póte strecura, rabdă timpŭ cu multŭ mai îndelungatŭ vremurĭ ploióse, decâtŭ arătura mai puţinŭ adâncă, fără ca plantele sĕ sufere din pricina ploiloru vre-o daună.

Plantele îşĭ primescŭ nutremêntulŭ din aerŭ prin frunde şi din pămêntŭ prin rădĕcinele cele subţirele. Decă ardemŭ o plantă, rĕmâne cenuşea. Colórea suriă a cenuşei vine de acolo, că în cenuse se află părţĭ micuţe de cărbune, nearse.

Decă supunemŭ cenuşea unei căldurĭ fórte marĭ, părticelele de cărbune ardŭ şi rĕmâne numai o materiă albă, care constă din mai multe felurĭ de sărurĭ. Sărurile acestea suntŭ corpurĭ vĕrtóse, pe care nu le putemŭ face sĕ trécă în aerŭ şi din pricina acésta planta nu le-a pututŭ primi din aerŭ, ci din pămêntŭ. Şi aşa şi este; sărurile, care se află în cenuşea plantei, le găsimŭ în tóte pământurile roditóre, şi firesce şi în petrile, din care s'a născutŭ pământulŭ.

Scimŭ de mai nainte, că petrile se mĕrunţescŭ, se macină sub înriurirea aerului şi se facŭ pămêntŭ; materiile nutritóre pentru plante, ce se nascŭ prin măcinarea petriloru, se disolvă, se topescŭ şi în starea acésta potŭ servi ca nutrementŭ pentru plante. Decă arămŭ adâncŭ, punemŭ mai multe părţĭ de pămêntŭ în atingere cu aerulŭ şi astfelŭ în pămêntŭ se nascŭ mai multe materii disolvate, sĕu, ceea-ce este totŭ una în pămêntŭ se nasce mai multŭ nutremêntŭ pentru plante.

Din pricina acésta conţine (cuprinde) pămêntulŭ cu o arătură de 20 centimetri de adêncă mai multe materii nutritóre pentru plante, adecă mai multŭ nutremêntŭ, decâtŭ unŭ pămêntŭ cu o arătură numai de 15 sĕu chiar de 10 centimetri de adâncă. Cu câtŭ se află însĕ în pămêntŭ mai multe materii nutritóre, mai multŭ nutremêntŭ pentru plante, cu atâtŭ este pămêntulŭ mai roditorŭ. De aceea vedemŭ, că bucatele (cerealele) reuşescŭ cu multŭ mai bine şi dau o recoltă cu multŭ mai mare într'o arătură adêncă, decâtŭ în pămênturile cu arătură mai puţinŭ adêncă.

Folósele cele marĭ, ce le avemŭ şi ce ni-le dă (oferă) arătura adêncă prin aceea, că scutesce plantele contra secetei, uscăciunei şi contra umedelii prea marĭ şi prin aceea că în arătura adêncă se află mai multe materii nutritóre pentru plante, trebue sĕ îndemne pe fiesce-care plugarŭ cu minte şi cu pricepere, ca sĕ are pămênturile sale câtŭ se póte de adêncŭ.

Unele pămênturĭ au subsolŭ, pe care ilŭ putemŭ scóte în mĕsură mai mare la suprafaţă şi ilŭ putemŭ amesteca cu pătura de pămêntŭ arabilŭ, fără ca din pricina acésta sĕ avemŭ vre-o daună. Astfelŭ de soiurĭ de pămêntŭ este marga şi loesulŭ; în pămênturile despre care este vorba se află multŭ varŭ şi pe lângă acesta şi tóte celelalte materii nutritóre pentru plante în stare disolvată sĕu topită şi în mĕsură destulŭ de mare şi până la o adâncime însemnată. Loesulŭ este unŭ felŭ de pămêntŭ lutosŭ-văroşŭ sĕu văroşŭ-lutosŭ fórte bunŭ şi mĕruntŭ, care s'a aşedatŭ pe timpulŭ celui din urmă potopŭ generalŭ, ca nomolŭ fórte finŭ, în şesurile cele marĭ sĕu prin văile unorŭ rîurĭ adese-orĭ până la o adêncime fórte însemnată. Impejurărei acesteia au de a mulţămi multe ţinuturĭ, că pămênturile suntŭ atâtŭ de roditóre. Loesulŭ şi marga bună le putemŭ scóte îndată şi în mĕsură mai mare la suprafaţă şi le putemŭ amesteca cu pămentulŭ arabilŭ, fiind-că în ele se află multe materii nutritóre pentru plante în stare disolvată. Recolta din pricina acésta n'o sĕ fie mai rea, ci din contră va fi mai bună, fiind-că amêndouĕ aceste soiurĭ de pămêntŭ gunoiescŭ aşa-dicêndŭ pătura arabilă.

Decă însĕ subsolulŭ este alcătuitŭ din pămêntŭ crudŭ neroditorŭ, sĕ fimŭ cu mare băgare de sémă şi cu luare aminte şi sĕ nu adêncimŭ arătura dintr'odată, ci numai încetulŭ cu încetulŭ, în fiesce-care anŭ câte puţinŭ şi în restimpŭ de mai mulţĭ anĭ. Decă amestecămŭ dintr'odată cu pătura arabilă prea multŭ pămêntŭ neroditorŭ, o sĕ avemŭ recoltă slăbuţă; rădĕcinile cele subţirele ale planteloru nu potŭ primi destulŭ nutremêntŭ până cândŭ se întindŭ în stratulŭ de pămêntŭ amestecatŭ cu bruşuleţĭ din subsolŭ în care se află fórte puţine materii nutritóre pentru plante în stare topită. Primindŭ însĕ o parte din rădĕcinile planteloru nutremêntŭ puţinŭ, plantele nu potŭ cresce cum se cade şi e lucru firescŭ, că şi recolta trebue sĕ fiă mai slăbuţă.

Subsolulŭ trebue sĕ-lŭ spargemŭ, sĕ-lŭ arămŭ totdéuna tómna, pentru-ca pămêntulŭ crudŭ neroditorŭ sĕ rĕmână preste iarnă în nemijlocită atingere cu aerulŭ atmosfericŭ şi pentru-ca gerulŭ sĕ-lŭ mĕrunţéscă şi frăgedéscă. In primăvéra urmatóre amestecămŭ subsolulŭ cu pătura arabilă; acésta o facemŭ aşa, că grăpămŭ mai întâiu, apoi arămŭ mai înafară şi grăpămŭ din nou.

Pentru-ca subsolulŭ crudŭ şi neroditorŭ sĕ se macine mai repede şi materiile din elŭ sĕ se disolve (topéscă) mai bine, începemŭ a face arătură adêncă pe locurile acelea, care în anulŭ urmatorŭ rĕmânŭ în ogorŭ, sĕu pe care punemŭ plante de sapă, fiind-că acestea în véra urmatóre le lucrămŭ mai de multe-orĭ.

La orĭ şi ce întêmplare este de lipsă, ca locurile acestea sĕ le gunoimŭ mai bine, decum le gunoimŭ de obiceiu. Gunoirea se póte face sĕu numai cu gunoiu de grajdŭ, sĕu cu gunoiu de rĕnd (de grajd) şi cu mustŭ de gunoiu sĕu şi cu balegă. Ca sĕ nu lipsimŭ celelalte locurĭ de gunoiu, ar fi póte mai bine, ca sĕ gunoimŭ cu gunoiu măiestritŭ (artificialŭ) cumpĕratŭ, şi mai cu sémă cu astfelŭ de gunoiu, despre care scimŭ, că îngraşe şi numai elŭ singurŭ de sine pămênturile, ér de altă parte disolvă (topesce) materiile nutritóre pentru plante din subsolulŭ amestecatŭ cu pătura arabilă. Astfelŭ de gunoiurĭ suntŭ: varulŭ arsŭ, chilisalpetrulŭ şi guano pernanŭ.

Pe pămênturile sĕrace în varŭ, decă au poziţie óblă, este mai potrivitŭ, ca îndată după arătura adêncă se aducemŭ vre-o 160—200 măjĭ de varŭ arsŭ pe hectarŭ; varulŭ ilŭ aşedămŭ în grămedĭ şi acestea le acoperimŭ cu puţinŭ pămêntŭ, ér după ce s'a prefăcutŭ varulŭ în prafŭ mĕruntŭ, ilŭ tindemŭ, ilŭ împrăştiemŭ pe pămêntŭ. In anulŭ urmatorŭ grăpămŭ pămêntulŭ, ilŭ arămŭ mai înafară şi ilŭ grăpămŭ din nou. Decă gunoimŭ loculŭ bine cu gunoiu de grajdŭ şi îi mai dămŭ vre-o 4—8 măjĭ de fosfatŭ de guano sĕu de suprafosfatŭ amestecatŭ cu puţinŭ chilisalpetru, chiar şi decă facemŭ dintr'odată o arătură adêncă mai însemnată, împrejurarea acésta nu este stricăciósă şi păgubitóre pentru recolta primă, ér pentru recoltele urmatóre va avé o înriurire de totŭ binefăcĕtóre.

Unii dintre cetitorii nostri vorŭ da póte din capŭ când vorŭ ceti, că le dămŭ sfatulŭ, ca sĕ are câtŭ se póte de adêncŭ, şi vorŭ dice: acestea tóte potŭ fi adevĕrate, dér acela, care voiesce sĕ are mai adêncŭ, trebue sĕ gunoiască mai bine, şi ca sĕ pótă face acésta are lipsă de mai multŭ gunoiu, decum are.

Cuvintele acestea suntŭ la locŭ şi este adevĕratŭ, că pămêntulŭ aratŭ mai înafară şi gunoitŭ bine aduce recoltă mai bogată, decâtŭ pămêntulŭ aratŭ adêncŭ şi rĕu gunoitŭ; dér pentru acésta sĕ nu perdemŭ din vedere împrejurarea, că pămênturile arate adêncŭ, în tótă regula, lucrate şi gunoite cum se cade aducŭ recoltă cu multŭ mai bogată, decâtŭ cele arate mai înafară, ne dau şi nutreţŭ şi paie, adecă materialŭ de gunoiu mai multŭ şi prin acésta ne aducŭ în stare, ca sĕ le putemŭ gunoi mai tare. Numai la începutŭ, când adâncimŭ arătura, este de lipsă ca sĕ cumpĕrămŭ gunoiu, decă e ca recolta în anii cei dintêiu sĕ nu se micşoreze. Prin arătura adêncă însĕ ne îmbunĕtăţimŭ pămênturile în modŭ statornicŭ şi cheltuelile, ce le vomŭ avé la începutŭ cu cumpărarea gunoiului de lipsă, suntŭ unŭ capitalŭ (nisce capete), care măresce în modŭ însemnatŭ preţulŭ pămêntului, şi care de bună sémă îşĭ aduce dobêndile sale.

HIGIENĂ.

Ingrijirea copilloru de ţiţă.

Copilulŭ trebue ţinutŭ în cea mai deplină curăţeniă; elŭ trebue ştersŭ orĭ de câte orĭ e nevoie cu unŭ burete muiatŭ în apă călduţă.

La alăptare, sĕ schimbĭ copilulŭ dela o ţiţă la alta, ca nu dela una sĕ sugă pré multŭ, ér la cealaltă sĕ rĕmâe laptele; acésta e vătămătorŭ şi pentru mamă şi pentru copilŭ. Ţiţele trebuescŭ ţinute fórte curată şi gurguile (sfĕcurile) sĕ fie spălate şi sterse. E fórte bine ca gurguele sĕ fiă spălate cu puţinŭ rumŭ; şi de va crepa pelita după cum se întêmplă adeseorĭ, sĕ le ungĭ cu stearină şi sĕ le stergĭ ér curatŭ înainte de alăptare. E sănĕtosŭ atâtŭ pentru copilŭ, câtŭ şi pentru mamă, ca alăptarea sĕ se facă cu regulă, de trei orĭ sĕu patru orĭ pe di şi odată pe nópte, pentru ca stomaculŭ copilului sĕ pótă mistui bine în acestŭ timpŭ.

Copilulŭ nu plânge numai când îi trebue ţiţă; mama trebue sĕ cerceteze: póte că e udŭ, sĕu nu stă bine, sĕu se strênge o pândătură grămadă sub elŭ; şi, de este sătulŭ, uscatŭ şi bine pusŭ, nu te îngriji de plânsulŭ sĕu, fiindŭ-că copilulŭ prin acésta îşĭ arată puterile sale. O mamă, care observă bine, distinge fórte curêndŭ când plânge copilulŭ fără nicĭ o pricină, de ciudă, de fóme, sĕu de durerĭ; în acestŭ din urmă casŭ copilulŭ trage piciórele spre pântece, unde simte durere; atuncĭ mama trebue sĕ-i dea ajutorŭ: sĕ-lŭ facă sĕ înghiţă douĕ sĕu trei lingurĭ de ceai de chimionŭ, sĕ-învĕléscă pântecele şi piciórele cu pânzăturĭ încăldite, sĕ-lŭ ungă în jurulŭ buricului cu câte-va picăturĭ de untŭ de chimionŭ şi copilulŭ se va liniştì.

In lunile cele dintâiu copilulŭ are mare trebuinţă de liniste şi de somnŭ, de aceea trebue îngrijitŭ, trebue culcatŭ când pe o parte când pe alta şi câte-odată dreptŭ, trebue feritŭ de prea mare lumină până se va deprinde încetŭ cu încetulŭ cu ea, trebue păzitŭ de sgomotŭ, sĕu de strigăte marĭ, ca sĕ nu se deştepte cu spaimă din somnŭ. Şi mama are nevoe de multă pază mai alesŭ douĕ lunĭ de dile, dela facere şi până ce ajunge cu totulŭ în stare normală sĕ se păzéscă de lucrurĭ carĭ suntŭ vătămătóre atâtŭ pentru ea, câtŭ şi pentru copilŭ; mama nu trebue sĕ mănânce nimicŭ de acele mâncărĭ, care desvóltă prea multe gazurĭ în stomach, nicĭ murăturĭ, sărăturĭ, sĕu mâncărĭ grele de mistuitŭ, cum suntŭ mâncările prea grase, aluaturile etc., şi bĕuturile spirtuóse suntŭ vătămătóre, însĕ la masă mama póte sĕ bea unŭ paharŭ de bere sĕu de vinŭ bunŭ naturalŭ; mama trebue sĕ se feréscă de emoţiunĭ marĭ, însĕ de se va întempla una ca acésta (o prea mare bucuriă, spaimă sĕu supărare) atuncĭ mama nu trebue sĕ dea ţiţă copilului, până ce nu va fi liniştită, sĕ bea unŭ paharŭ de apă cu dulceţă de smeură, sĕ'şĭ spele peptulŭ cu apă călduţă, sĕ frece bine ţiţele, sĕ stórcă din ele laptele pe câtŭ se va puté şi numai apoi sĕ alăpteze copilulŭ.

Trebue sĕ ferescĭ pe copilŭ atâtŭ de rĕcélă, câtŭ şi de prea mare căldură; de aceea sĕ nu fie învĕlitŭ prea călduroşŭ, sĕ ai grije ca piciórele sĕ fie totŭ-déuna călduţe şi de vorŭ fi recĭ, sĕ i-le învĕlescĭ cu o pândătură încăldită; şi capulŭ trebue păzitŭ sĕ nu rĕcéscă, fiindŭ-că mólele capului suntŭ fórte gingaşe; numai după ce capulŭ va fi acoperitŭ peste totŭ cu pĕrŭ, se va deprinde încetulŭ cu încetulŭ a se purta desvĕlitŭ; la schimbarea pelinceloru (cârpeloru), precum şi orĭ când se va deştepta din somnŭ, trebue observatŭ, fiind-că copii micĭ asudă fórte multŭ, încâtŭ cămăşuţa se află cu totulŭ udă, apoi trebue ştersŭ bine peste totŭ corpulŭ cu o bucată de flanelă şi schimbată cu o cămaşă încăldită; aşa şi când se va pune copilulŭ în baiă, sĕ nu fie asudatŭ, nicĭ corpulŭ prea caldŭ, luatŭ chiar din aşternutŭ; de aceea este bine sĕ puĭ pe copilŭ desfăşatŭ pe patŭ, acoperitŭ uşorŭ şi sĕ'lŭ laşĭ sĕ se misce şi sĕ se întindă după placŭ, căcĭ acésta ajută fórte multŭ la desvoltarea lui; nicĭ cu stomachulŭ încărcatŭ nu trebue dusŭ copilulŭ în baiă.

Câtŭ trăescŭ bĕutorii şi nebĕutorii.

„Associaţiunea medicală britanică“ însărcinase de mai multŭ timpŭ o comisiune, ca sĕ cerceteze câtŭ trăescŭ ómenii cei carĭ bĕu cumpĕtat orĭ peste mĕsură bĕuturĭ spirtuóse şi câtŭ trăescŭ, carĭ nu bĕu de locŭ. Comisiunea a cercetatŭ în acéstă privinţă 4234 casurĭ de mórte şi étă ce dice că a aflatŭ:

1) Cei carĭ nu bĕu de locŭ trăescŭ 51 de anĭ şi ceva. 2) Cei carĭ bĕu cumpĕtatŭ trăescŭ 63 de de anĭ şi ceva. 3) Cei carĭ bĕu mai multŭ de câtŭ cumpĕtatŭ trăescŭ 59 de anĭ şi ceva. 4) Cei carĭ bĕu fără sĕ se stăpânéscă trăescŭ 57 de anĭ şi ceva. 5) Cei cu adevĕratŭ beţivĭ trăescŭ 53 de anĭ şi ceva.

Aşaderă după cum a aflatŭ comisia, mai puţinŭ arŭ trăi cei carĭ nu gustă de locŭ bĕuturĭ spirtuóse, cei carĭ bĕu cumpĕtatŭ arŭ trăi mai multŭ, ér beţivii şi cei carĭ bĕu fără cumpĕtŭ arŭ trăi aprópe totŭ aşa de puţinŭ ca cei carĭ nu bĕu de locŭ. Se înţelege, că s'a luatŭ aci numĕrulŭ mijlociu de anĭ.

In contra acestei statistice însĕ vinŭ societăţile de asigurare en-

gleze și spunŭ după datele ce le au ele, care suntŭ adevĕrate, că dintre bĕutorĭ potŭ murì 97% (97 din 100), pe când dintre nebĕutorĭ numai 71% (71 dintr'o sută). Totŭ așa spunŭ și societățile de ajutorare, dintre care unele primescŭ ca membri numai pe cei carĭ bĕu cumpĕtatŭ, ér altele numai pe cei carĭ nu bĕu de locŭ, fiindcă dintre cei dintâiu morŭ numai 21 din 1000 ér dintre cei de-alŭ doilea numai 13 din 1000

Statisticele prusiane arată că între bolnavĭ cei mai mulțĭ suntŭ cei carĭ bĕu bĕuturĭ spirtuóse, totŭ așa între cei bolnavĭ de tifusŭ suntŭ mai mulțĭ bĕutorii de spirtuóse.

La totă întêmplarea e bine sĕ se stăpânéscă omulŭ dela bĕutură décă vrea sĕ trăéscă multŭ și sĕ fiă sănĕtosŭ, orĭ sĕ bea de totŭ puținŭ și cu cumpĕtŭ. Cei carĭ din nenorocire nu sĕ potŭ stăpâni de locŭ, apoi sĕ bea mai bine câte puținŭ vinŭ, în locŭ de spurcatulŭ de rachiu, care omóră pe omŭ cu ḑile.

Din traista cu minciunile.

Nicĭ prin gândŭ nu mi-a trecută.

Unŭ Țiganŭ se duse la popa sĕ se spovedéscă. Sfinția sa începŭ sé-lŭ întrebe, decă a făcutŭ cutare și cutare pĕcatŭ, cioroiulŭ dracului însĕ ținea una:

„Nu, cinstite părinte, nicĭ prin gândŭ nu mi-a trecutŭ!“

„Furat'ai vre-odată, Țigane?“

— Nu, cinstite părinte, nicĭ prin gândŭ nu mi-a trecutŭ!

„Vorbit'ai de rĕu pe cine-va?“

— Nu, cinstite părinte, nicĭ prin gêndŭ nu mi-a trecutŭ!

„Mâncat'ai cu dulce în vre-o ḑi de postŭ?“

— Nu, cinstite părinte, nicĭ prin gândŭ nu mi-a trecutŭ!

Și totŭ așa mai departe, până când în sfêrșitŭ, vĕḑendŭ Sfinția sa, că ciora de Țiganŭ nu vrea sĕ spună nimicŭ, conteni cu întrebările, și-i ḑise:

„Cum vĕdŭ eu, tu ești sfântŭ, mĕi Țigane!“

— Sfântŭ ḑĕu, cinstite părinte!

Vĕḑendŭ popa, cum stau lucrurile și voindŭ sé-lŭ vindece pe Țiganŭ de sfințeniă eși în ușa bisericei și strigă cătră crâsnicŭ:

„Mĕi, Gheorghe, adă de grabă unŭ pironŭ sĕ-lŭ batemŭ pe Țiganŭ în părete, că-i sfântŭ!“

Da cioroiulŭ:

Mai lasă pironele sĕ se hodinéscă, cinstite părinte, că póte totŭ oiu fi făcutŭ și eu vre-o greșală. Martorŭ mi-e calu bireului și găinile morarului!“

Sandu.

MULTE ȘI DE TOATE.

Congo și cartea de bucătăria.

Intr'o tipografiă se tipărea deodată cu unŭ diarŭ și o carte de bucătăria. Printr'o întêmplare nenorocită o bucată de materialŭ culesŭ pentru cartea de bucătăriă se amestecă cu meterialulŭ culesŭ pentru ḑiarŭ, privitorŭ la misiunea dela Congo, așa, că articolulŭ eși astfelŭ: „Misiunea din vorbă susține, că face progrese hotărîtóre. In cursulŭ celorŭ trei anĭ din urmă a pusŭ țepĕnŭ piciorulŭ în interiorulŭ părții celei negre de pămêntŭ și a trimisŭ diterițĭ misionarĭ în imperiele cele marĭ ale Negrilorŭ aprópe de ecuatorŭ. Metoda lorŭ constă în aceea, că boteză copii de Negri și'i crescŭ creștinesce.... Calea cea mai ușoră și mai bună de a'i pregăti este, ai bate mai întéiu bine cu unŭ lemnŭ de bătucitŭ carnea, apoi a'i pune într'o tigaiă smălțuită și a'i prăji încetŭ. Nu va fi apoi nicĭ o greutate a'i freca și strecura printr'o sită, fără sĕ fi trebuitŭ a'i fi tăiatŭ mai 'nainte în bucățĭ și a'i fi fertŭ óre 'ntregĭ.“

Concurența cismarilorŭ.

In Dörfl a inventatŭ unŭ așa numitŭ Iohan Schön cisme și ghete confecționate astfeliu, încâtŭ le mărescĭ orĭ le micșorezĭ după placŭ. Ele se recomandă mai alesŭ turiștilorŭ și celorĭ carĭ suferŭ de ochĭ de găină.

Tragerĭ la sorțĭ.

Losurĭ dela 1864 s'au sortatŭ la 1 Martie urmatórele serii; 144 213 505 584 854 918 1264 1336 1425 1496 1526 1762 1819 1873 1975 2065 2118 2244 2347 2485 2895 2952 2969 3011 3480 3720 3815.

Crucea roșiă ung. s'au sortatŭ la 1 Martie următórele serii și numerĭ: 31/71 122/24 127/29 312/42 333/70 368/18 500/84 627/69 708/70 720/83 947/48 975/75 1076/40 1134/45 1367/4 1397/28 1444/14 1489/10 1489/87 1524/40 1592/22 1840/28 1895/45 1896/35 1966/89 1992/90 2051/86 2335/36 2403/27 2423/50 2508/45 2522/82 2656/1 2760/27 2786/3 2812/92 2813/31 2872/94 2957/1 2958/63 2976/48 3310/29 3333/33 3571/30 3600/26 3609/96 3641/41 3733/77 3746/32 3753/50 3809/63 3832/49 3836/34 4034/91 4182/80 4195/71 4218/5 4220/86 4422/34 4463/11 4468/21 4608/78 4509/64 4655/3 4710/14 4804/39 4969/76 5019/83 5033/16 5077/1 5002/7 5141/70 5142/61 5147/83 5246/19 5384/43 5416/18 5420/2 5581/97 5792/33 5825/51 5892/23 5928/29 5934/30 5994/32 6017/89 6026/77 6105/84 6242/43 6388/48 6436/79 6454/72 6545/86 6591/15 6612/82 6628/20 6755/14 6763/47 6966/85 6975/59 6995/97 7099/58 7105/65 7145/41 7250/97 7260/6 7371/53 7388/64 7401/12 7461/95 7465/96 7497/26 7585/85 7610/11 7689/6 7777/98 7890/47 7893/92 7901/25.

Iu amortisare sau sortatŭ seriele 2836 4733 6311 7162 7573 7770.

Bisilica s'au sortatŭ la 1 Martie: 87/7 197/45 319/47 325/65 326/15 394/13 444/92 518/90 523/34 643/69 819/56 859/34 1008/97 1046/91 1182/12 1219/88 1239/85 1424/78 1431/85 1485/72 1550/85 1598/28 1636/99 1800/80 1863/6 1927/20 2039/77 2183/25 2231/97 2482/28 2518/47 2549/6 2632/87 2660/63 2808/5 2980/38 3101/94 3132/30 3298/18 3309/83 3405/35 3480/17 3521/23 3551/97 3609/22 3890/37 4050/33 4203/35 4307/21 4309/51 4676/14 4678/92 4845/86 4959/25 5375/93 5446/62 5615/62 5628/85 5638/1 5691/67 5705/15 5733/4 5819/38 5861/83 5889/34 5971/86 6222/90 6274/79 6353/24 6369/52 6442/79 6459/1 6652/39 6827/68 6875/61 6940/55 7036/23 7192/6 7196/84 7217/11 7264/9 7304/6 7738/52 7745/88 7864/79 7921/27 7969/4 7980/58 2564/18.

In amortisare: 890, 1902, 1985, 3134, 3745, 4180.

Tergurile din Ardealu și Ungaria propriă.

Dela 1—15 Martie: 1. Deeșŭ, Zlatna. (Gataja, Oravița). 2. Mediașŭ, Murcșŭ-Oșorheiu, (Oradea-mare). 6. Bălcaciu, Chezdi-Oșorheiu, Ciucu mare (Timișóra, Detta). 7. Agârbicĭ, Ghiurciunŭ, Apoldulŭ mare, Cloașterfŭ, Monoșturulŭ ung., Morișdorf, Paraidŭ, Uzon, Vajdahaza, Vajda-Cămărașŭ. (Budapesta, Muncaci). 8. Silvașulŭ de susŭ, Șomcuta mare. (Cefa). 9. Sepsi-St.-Georgiu. 11. Nyék. 12. Feldióra. (Lipova). 13. Ibasfalĕu, Lăpușulŭ românescŭ, Vințulŭ de susŭ, Trapoldŭ. (Tocai). 14 Frata ung., Baia-Mare.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

FEBRUARIU are 28 ḑile. Faurŭ.

1889 Ḑilele sĕptĕm.	Călendarul Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	26 Păr. Porfirie Episc.	10 40 Mucenicĭ	6.19	5. 41
Lunĭ	27 P. Procop. Decap.	11 Heracliu	6.17	5. 43
Marțĭ	28 Cuv. Păr. Vasilie	12 Grigorie	6.14	5. 45
Mercurĭ	**1 Martie** Cuv. M. End.	13 Rozina	6.14	5. 47
Joi	2 Sf. Muc. Teodot	14 Matilda	6.12	5. 48
Vinerĭ	3 S. Muc. Eutropie	15 Longin	6.10	5. 50
Sâmb.	4 Cuviosul Gerasim	16 Heribert	6. 8	5. 52

Tergulu de rimători din Steinbruch. La 4 Mart. n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 108 052 capete, la 5 Mart. au întratŭ 2751 capete și au eșitŭ 707, rĕmânendŭ la 5 Martie unŭ numĕru de 110,096 capete. — Se noteză: marfă *ungurescă* veche, grea dela 54 până la 55 cr. — marfă *ungurescă* tineră grea dela 57 cr. până la 58 cr., *de mijlocŭ* dela 56 cr. până la 56½ cr. — *ușoră* dela 54 cr. până la 55 cr. — *marfă țĕrănéscă* grea dela — —până la — — cr. — *de mijlocŭ* dela 54 până la 54½ cr. — *ușoră* dela 53 cr. până la 54 cr. — *Marfă de România*, de *Bákony* grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr însĕ transito ușoră dela — cr. până la — cr. transito dto țeposă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlocia dela — cr. până la — cr. *Marfă sĕrbéscă* grea dela — — cr. transito mijlociă grea dela 54—55 cr. transito ușoră dela 52—53½ cr.— Porcĭ îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântărițĭ la gară cu 4½.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 6 Martie. 1889.

Seminţe	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	până
Grâu Bănățenescŭ	—	—.—	—.—
Grâu dela Tisa	79	7 55	7 60
Grâu de Pesta	79	7 50	7 55
Grâu de Alba-regală	79	7 55	7.60
Grâu de Bácska	79	7.55	7.60
Grâu ung. de nordŭ	79	7.40	7.55

Seminţe vechi orĭ neue	soiulu	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	până
Secara	— —	70—72	5 65	5 90
Orzŭ	Nutrețŭ	60.62	5.80	6 20
„	de vinars	62.64	6 50	7 10
„	de bere	64.66	7.35	8.50
Ovĕsŭ	—	39.41	5.25	5.70
Cucuruzu	bănăț.	75	—.—	4.80
„	alt soiu	73	4.40	4 65
„	„	—	—.—	—.—
Hirișcă	„	—	5 40	5.75

Prețulŭ pe 100 chilograme.

Producte div.	Soiulŭ	Cursulu dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	60.—	66.—
—	francesă	—.—	—.—
—			
„	roșiă	55.—	65.—
Oleu de rap	rafinatŭ duplu	37.—	37 50
Oleu de in		6.75	7.—
Uns. de porc	dela Pesta	—.—	—.—
„	dela țĕră	—.—	—.—
Slănină	svĕntată	51.—	51.60
„	afumată	57 50	58 —
Seu		32 50	33 —
Prune	din Bosnia în buțĭ	—.—	—.—
„	din Serbia în sacĭ	—.—	—.—
Lictarŭ	slavonŭ nou		
„	bănățenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	unguresci		
„	sĕrbesci		
Miere	brută		
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	116.	117
Spirtŭ	brutŭ	14.50	14.75
„	Drojdiuțe spirtde	18 50	19 —

Cursulŭ losurilorŭ private din 5 Martie.

	cump.	vinde
Basilica	7.85	8.10
Creditŭ	185.75	186.—
Clary 40 fl. m. c.	62.25	63.—
Navig. pe Dunăre	136.—	—.—
Insbruck	26.—	26.50
Keglevich	40.—	41.—
Krakau	23.60	24.10
Laibach	23.25	24.25
Buda	63.50	64.50
Pallfly	62.50	63.—
Crucea roșie austr.	19.40	19.60
dto ung.	12.95	13.20
dto ital.	15.—	13.50
Rudolf	22.—	22.50
Salm	65.—	65.50
Salzburg	27.—	27.50
St. Genois	64.—	64.50
Stanislau	35.50	—.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	—.—	160.50
dto 4% 50	77.—	79 —
Waldstein	44.50	45 —
Windischgrätz	59.—	59.75
Sĕrbescĭ 3%	34.60	35 —
dto de 10 francĭ	6.—	6 20
Banca h. ung. 4%	106.50	107.—

Cursulŭ piețeĭ Brașovŭ
din 9 Martie st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.43	Vend.	9.46
Argintŭ românescŭ	„	9.35	„	9.40
Napoleon-d'orĭ	„	9.60	„	9.62
Lire turcescĭ	„	10.84	„	10.88
Imperialĭ	„	9.84	„	9.88
Galbinĭ	„	5.62	„	5.65
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.50	„	99.—
Ruble rusescĭ	„	128.—	„	129.—
Discontulŭ		6½—8% pe anŭ.		

Cursulŭ la bursa de Viena
din 8 Martie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4%	101.50
Renta de hârtiă 5%	93.95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	99.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	119 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	114.75
Bonurĭ rurale ungare	104.75
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.75
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.75
Bonurĭ rurale transilvane	104.75
Bonurĭ croato-slavone	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.85
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	137.—
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	126.—
Renta de hârtiă austriacă	83.10
Renta de argintŭ austriacă	83.75
Renta de aurŭ austriacă	111.55
Losurĭ din 1860	140.50
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.69
Napoleon-d'orĭ	9.61½
Mărcĭ 100 împ. germane	59.47½
Londra 10 Livres sterlinge	121.90

Bursa din Bucurescĭ din 7. Martie

Valorĭ	%	se cump.
Rentă română perpetuă 1875	5%	98.—
Renta română amortisabilă	5%	98¾
Renta rom (rurale convertite)	6%	100¾
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	
idem idem	5%	
Imprumutulŭ Stern 1864	7%	
Imprumutulŭ Openheim 1866	8%	
Imprumutulŭ Oraș Bucurescĭ	5%	87¼
idem idem din 1884	5%	—
Impr. cr B cu prime Loz. fr. 20	—	58—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	101½
idem idem	5%	96.
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	105.
idem idem	6%	103.
idem idem	5%	94.
Credit Fonc. Urban din Iașĭ	5%	82½
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	235.—
	V. N.	
Banca Nation. ult. div. 78.15	500	989.—
Dacia-România ult. div. 24 lei	200	277.—
Nationala de asig. ult. div. 18 lei	200	255.—
Banca Rom. ult. div. fr. 10	500	—.—
Soc. Rom. de Constr ult. div.	250	
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 27.50	250	
Soc. Rom. de Hârtie ult. div.	100	
Soc. de Reas. ult. div. 10 l. aur	200	
Liceulŭ Sf. George lei	—	
Nation. de Asig. ult. div. 128.35	—	
Societ. de Constr. ult. div.	—	148.—
Societ. de Hârtie ult. div.	—	
Agio în Bursă	—	1.15
Rubla de hârtie	—	2.68
Banca Nation. a României		
Scompt.	6%	
Avansurĭ pe efecte	7%	
Avansurĭ pe Lingourĭ	7%	

☞ **Numerele cu data de Duminecă ale „Gazetei Transilvaniei“ se potŭ abona și separatŭ,** fiindŭ întocmite astfelŭ, încâtŭ pot fi privite ca neatêrnătóre de numerele de peste sĕptĕmână. Pentru ca acestŭ numĕrŭ de Duminecă sĕ pótă pĕtrunde până în colibă, s'a stabilitŭ ca prețŭ de abonamentŭ pe anŭ suma bagatelă **de 2 florinĭ.** In modulŭ acesta se face cu putință și clasei mai lipsite a poporațiunei, ca sĕ fiă în curentŭ cu cele ce se petrecŭ în patriă și în afară, și sĕ aibă o lectură variată, plăcută și folositóre.

Abonamente separate la numerele de Duminecă cu începere dela 1 Ianuarie 1889 se potŭ face orĭ și când, taxa abonamentului fiindŭ a se plăti celŭ puținŭ pe trei lunĭ înainte.

Administrațiunea „Gaz Trans.“

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovu.